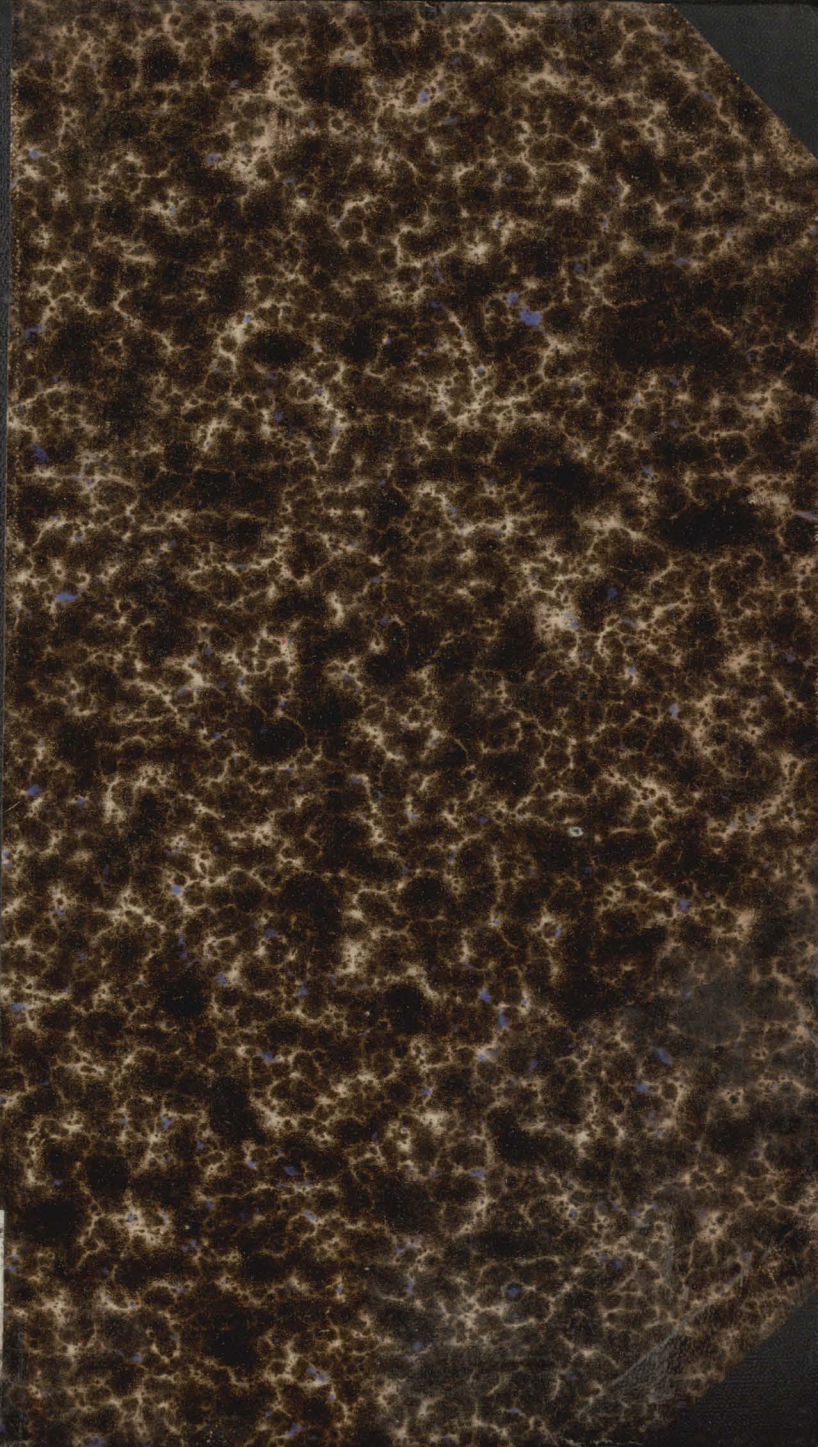

11

105

105

105

Szolgálati és fegyelmi szabályok

.....
tulajdonát képező erdők és kopár területek őrzésénél alkalmazott erdőőr..... és erdőszolga..... részére.

(Készült az 1898. évi XIX. t.-cz. 14. §-a alapján.)

1
A. k. 2679
12/24
TII

BUDAPEST

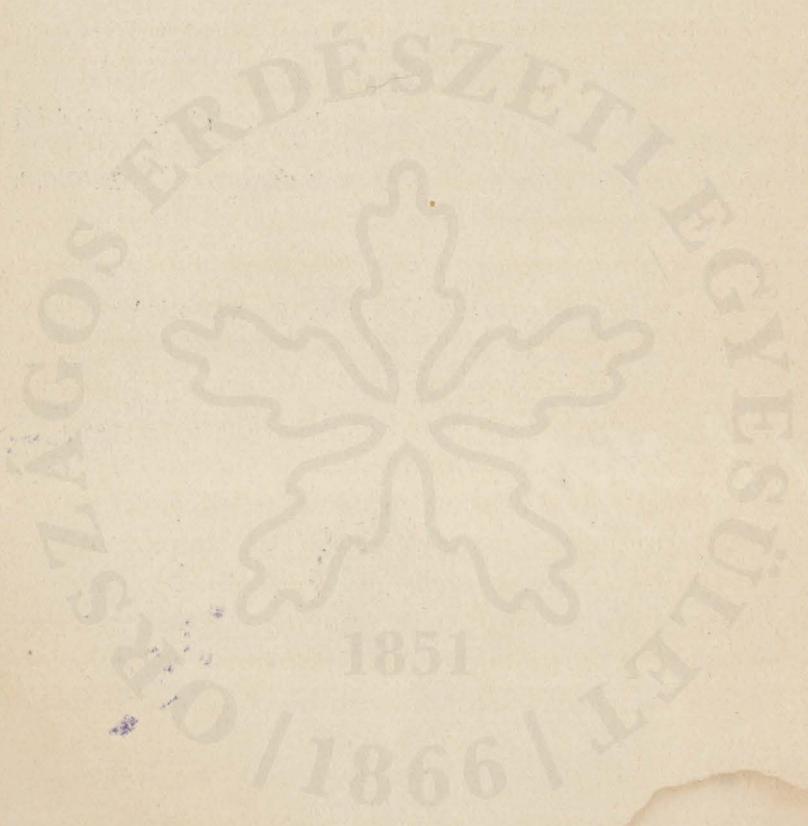
PALLAS RÉSZVÉNYTARSASÁG NYOMDÁJA

1899.

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
KÖNYVTÁRA

CEE Könyvtár
ÁIL.EL. : 018

Faint handwritten text at the top of the page.

ÁR ELŐ
C EE KÖL

ERDÉSZETI EGYESÜLET
KÖNYVTÁR

Szolgálati és fegyelmi szabályok.

1. §.

(Az erdőőrök és az erdőőrzésnél alkalmazott segédszemélyzet szolgálati és fegyelmi szabályainak alkotására és alkalmazására vonatkozó törvényes intézkedések.)

Az 1898. évi XIX. törvényczikk hatálya alá tartozó erdők és kopár területek birtokosai kötelesek az 1879. évi XXXI. törvényczikk (erdőtörvény) alapján alkalmazott erdőőrök és az erdőőrzésnél alkalmazott segédszemélyzet részére, a m. kir. állami erdőhivatal meghallgatásával, szolgálati és fegyelmi szabályokat alkotni; kötelesek továbbá a kötelességeiket nem teljesítő erdőőrök és segédszemélyzet ellen a jóváhagyott fegyelmi szabályokat szigoruan alkalmazni. [Törvény 14. §-ából.]

Ehhez mérten kötelesek abban az esetben, ha az alkalmazott erdőőrök és az erdőőrzésnél alkalmazott segédszemélyzethez tartozók szolgálati kötelességeiket hiven és pontosan nem teljesítik, s e tekintetben kifogás alá eső magaviseletet tanusítanak, az elkövetett szabálytalanságokat és fegyelmi vétségeket a m. kir. járási erdőgondnoksnak vagy a m. kir. állami erdőhivatalnak, és egyidejüleg a fegyelmi szabályok szerint illetékes első fokú fegyelmi hatóságnak bejelenteni, illetőleg abban az esetben, ha a szabályok szerint első fokban maguk, vagy a fegyelmi jog gyakorlására kijelölt meghatalmazottjaik illetékesek, a fegyelmi szabályokat szigoruan alkalmazni. [Az 1898.

évi XIX. t. cikk I. czimének végrehajtása tárgyában kiadott 1899. évi 15,217. sz. földmiv. min. rendelet 69. §-a alapján.]

Az itt említett **erdőőrök alatt** az 1879. évi XXXI. törvényczikk 37. §-ában meghatározott minősítéssel bíró (l. a jelen szolg. és fegy. szabályok 6. §-át a 8. és köv. old.) és az idézett törvényczikk 38. §-a szerint **felesketett erdőőrök**, (l. a jelen szolg. és fegy. szabályok 9. §-át a 10. és köv. old.) az ugyanitt említett **segédszemélyzet alatt** pedig az erdőőri állások szervezésére, és az 1879. évi XXXI. törvényczikk 37. §-ában foglalt rendelkezések végrehajtására vonatkozó földmivelési ügyi ministeri körrendelet alapján * **alkalmazott erdőszolgák értendők.** [Az 1898. évi XIX. t. cikk I. czimének végrehajtása tárgyában kiadott 1899. évi 15,217. sz. földmiv. rend. 60. §-a alapján.]

1851

1866

* A földmivelésügyi m. kir. minister 1890. évi 18,960. sz. a. kiadott körrendelete.

I. RÉSZ.

Szolgálati szabályok.

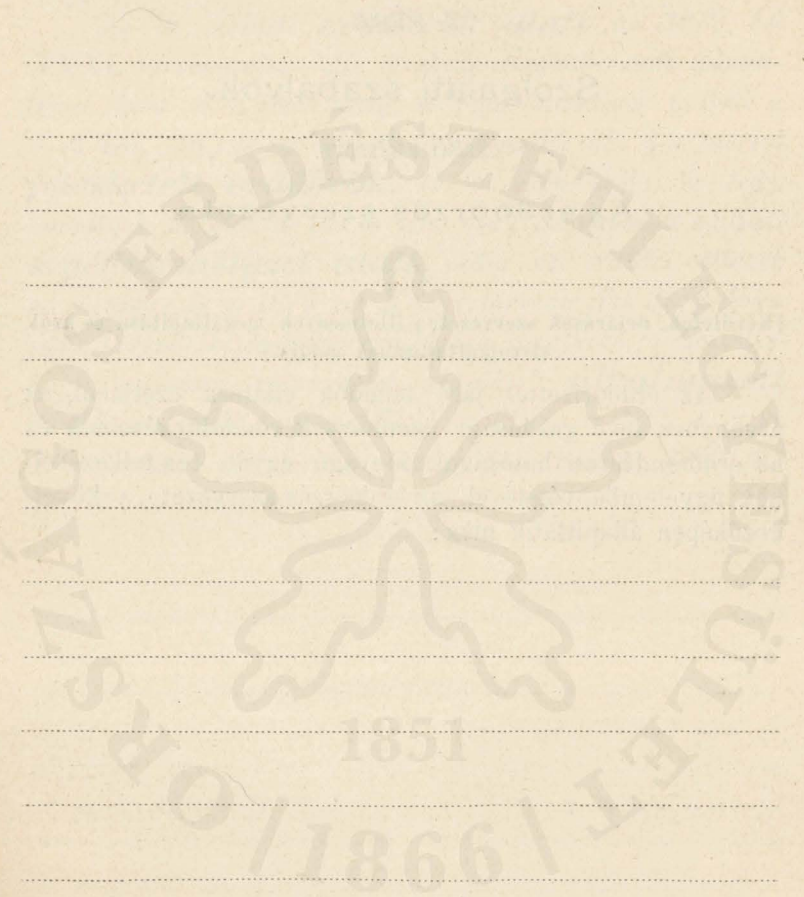
ELSŐ FEJEZET.

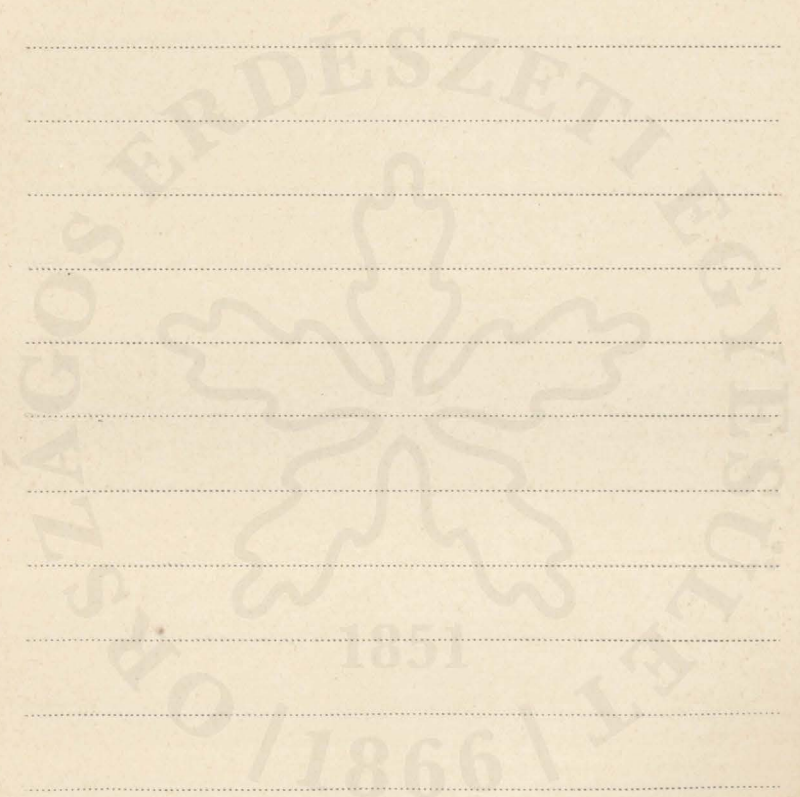
Az erdőőrzés szervezete.

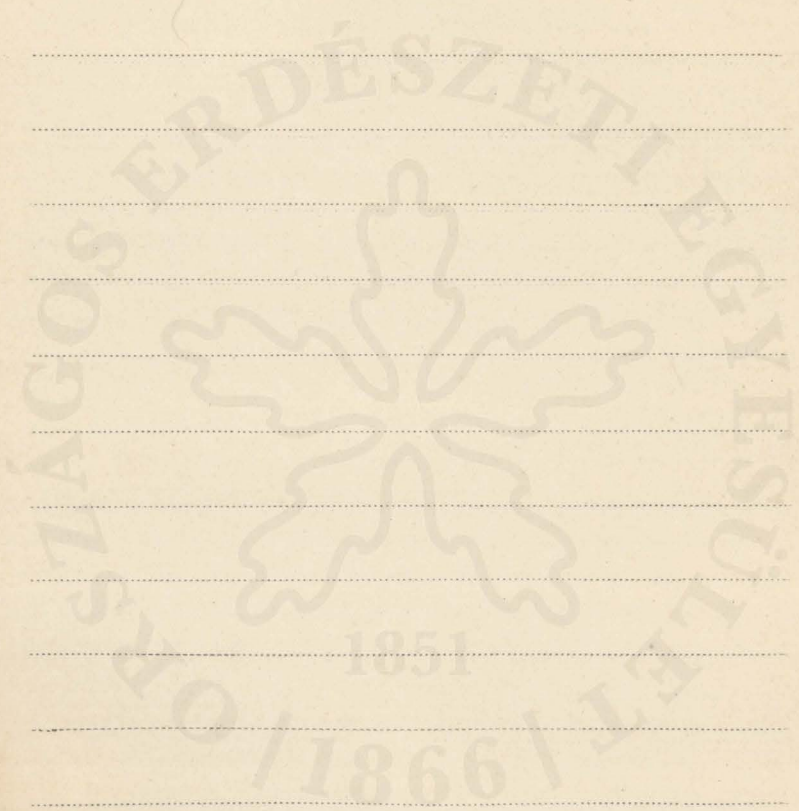
2. §.

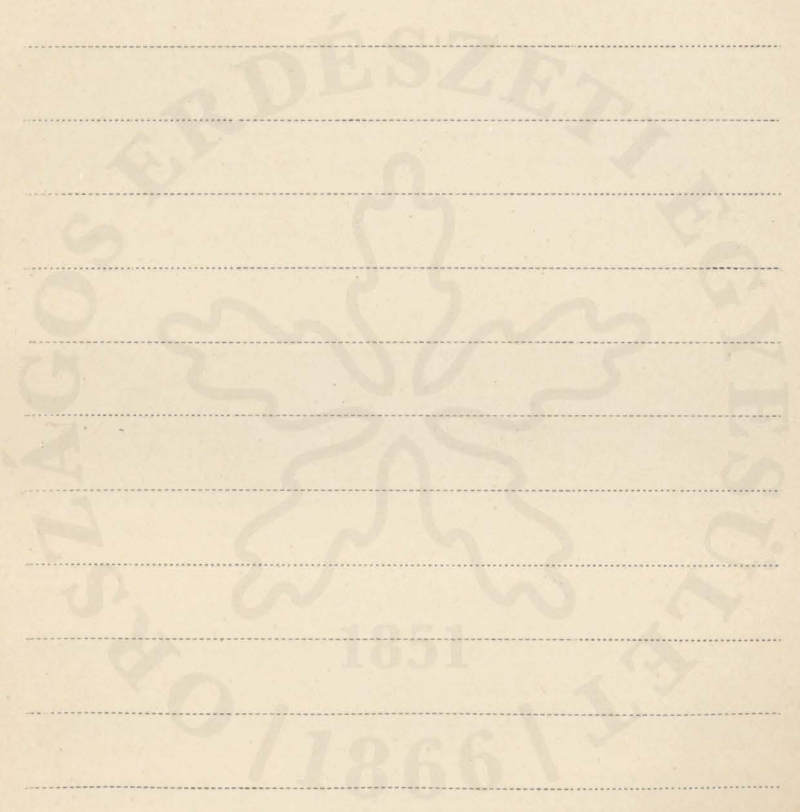
(Kerületek, őrzések szervezete; illetmények megállapítása és azok kiszolgáltatásának módja.)

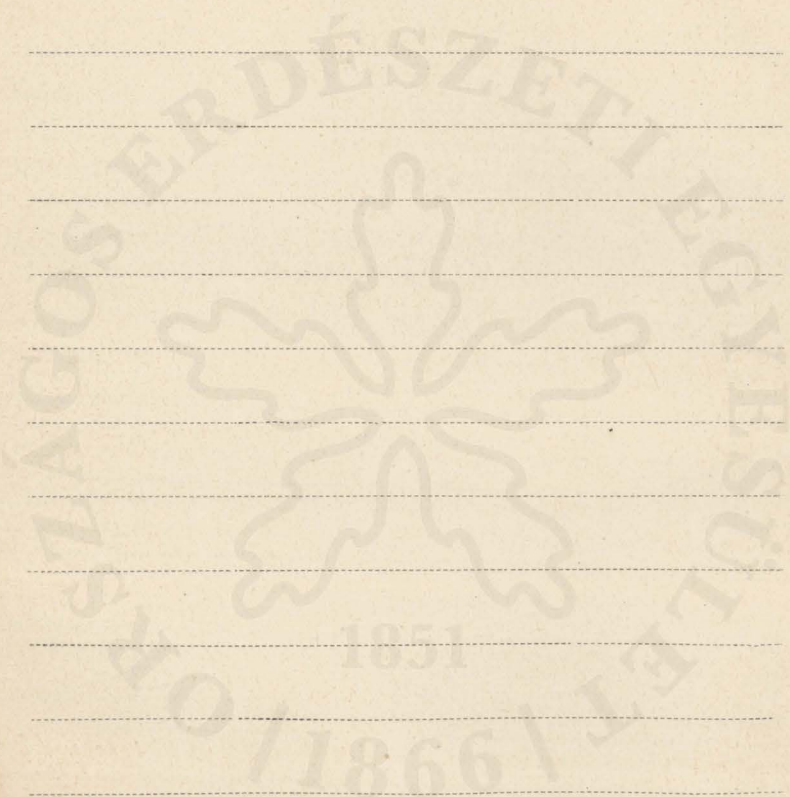
Az erdőőrizettel járó teendők ellátása czéljából, az érvényben levő gazdasági üzemtervek rendelkezéseinek és az erdőrendészeti hatóságok idevágó egyéb rendelkezéseinek figyelembe vételével, az erdőőrzés szervezete a következőképen állapittatik meg:

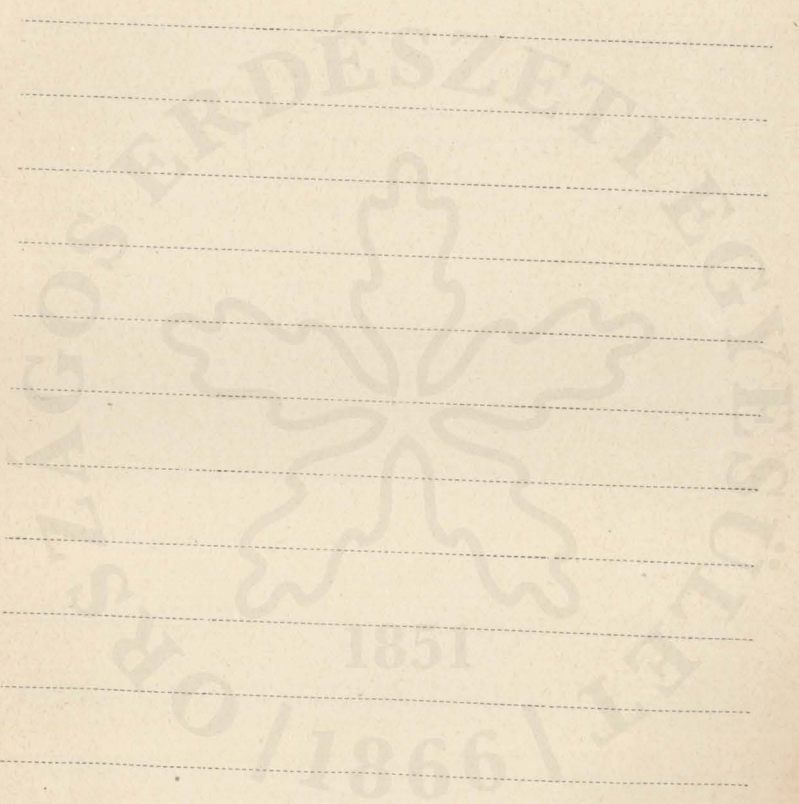

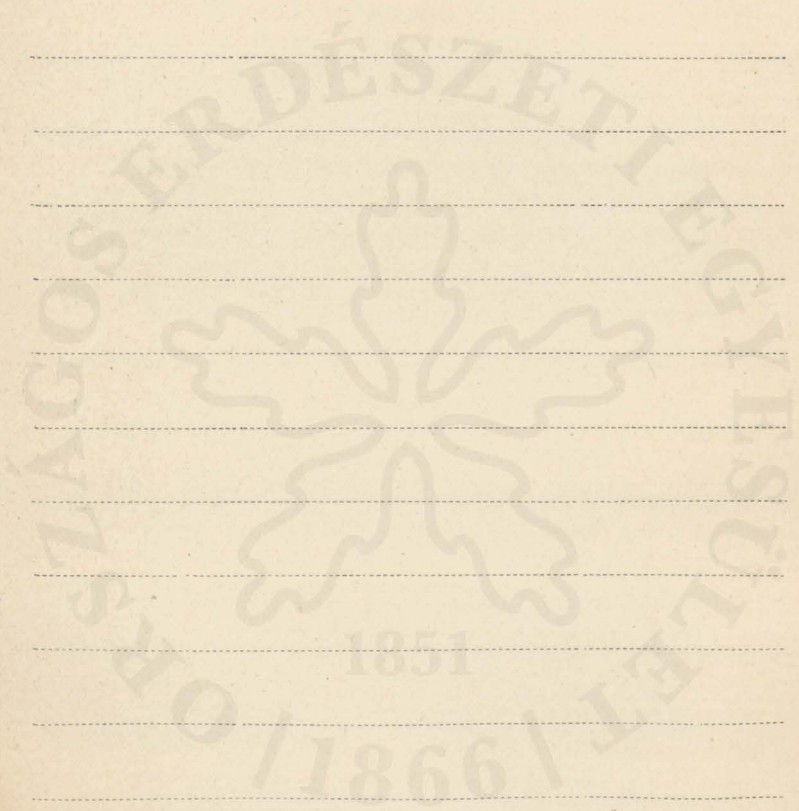

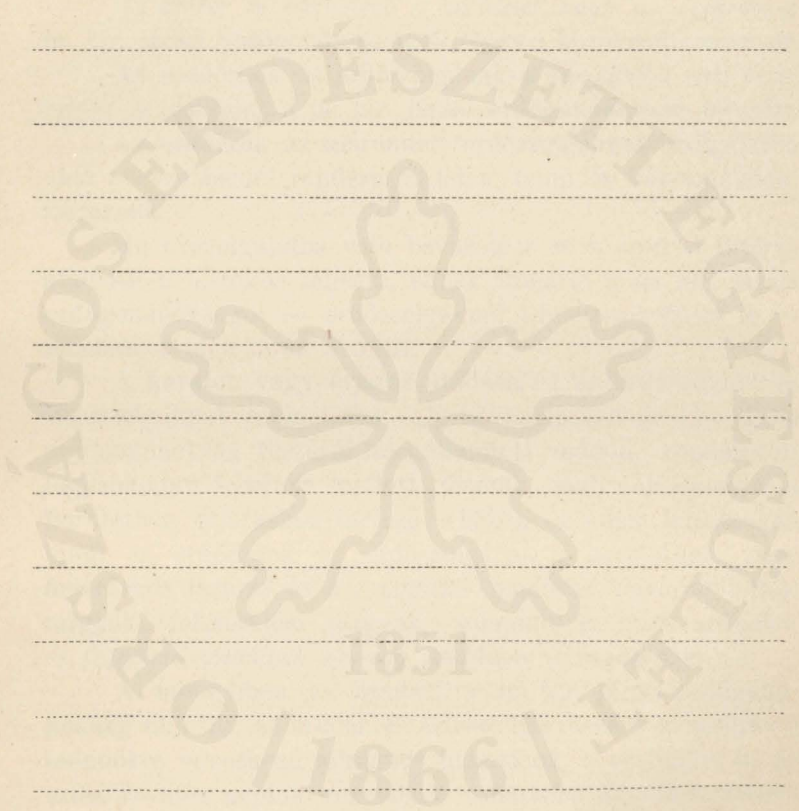

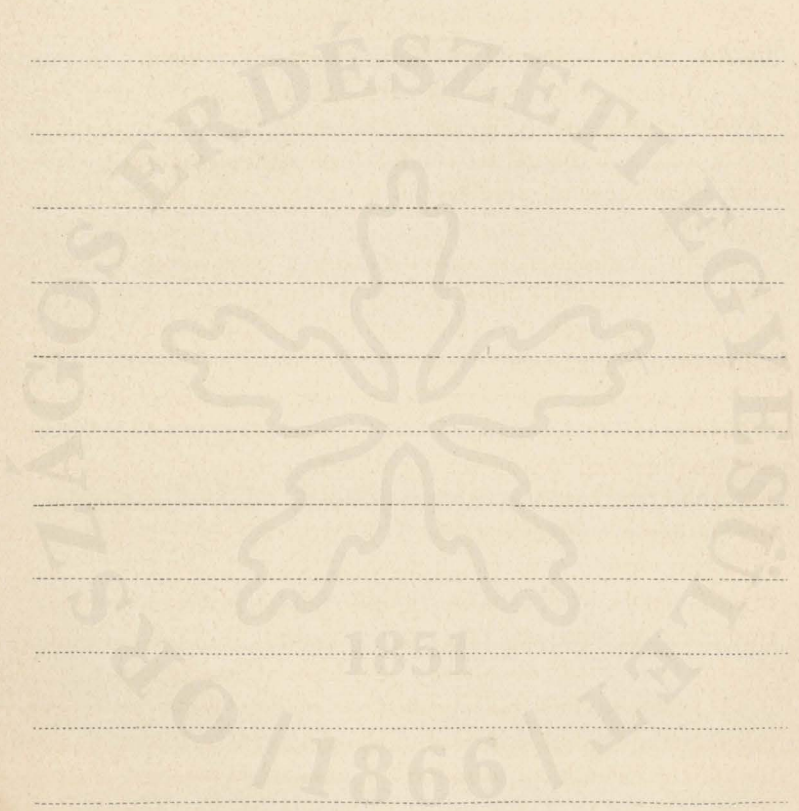

3. §.

(Szolgálatba való belépés ; a kerület vagy őrzjárás átvétele ; szolgálatba való bevezetés.)

Az erdőőr és erdőszolga a kerületet, vagy az őrzjárást a m. kir. járási erdőgondnokságtól, vagy a birtokostól veszi át.

Az erdőőrnek és erdőszolgának a szolgálatba való bevezetését rendszerint a m. kir. járási erdőgondnokság teljesíti.

Az erdőőrök az alárendelt erdőszolgáknak szolgálatba való bevezetésénél rendszerint jelen lenni és közreműködni tartoznak.

Ha a szolgálatba való bevezetést és a kerület, őrzjárás átadását a birtokos teljesíti, ennek idejéről a m. kir. járási erdőgondnokságot — erdőszolgáknál a felettes erdőőrt is — mindenkor idejekorán értesíti.

A kerület, vagy őrzjárás átadása és az erdőőröknek és erdőszolgáknak szolgálatba való bevezetése, a m. kir. járási erdőgondnokság részéről megállapított módon, rendszerint jegyzőkönyv felvétele mellett történik, mely alkalommal a kerülethez, őrzjáráshoz tartozó erdőkön és kopár területeken kívül az erdőőrnek és erdőszolgának a kerülethez, vagy őrzjáráshoz tartozó és a szolgálati naplóban felsorolt leltári tárgyak, felszerelési tárgyak, valamint *a jelen szolgálati és fegyelmi szabályok egy-egy példánya is* átadatnak.

A mennyiben az átadást a m. kir. járási erdőgondnokság teljesíti, az erdőőr és erdőszolga részére a szolgálati teendőkre vonatkozó általános utasítások, a szolgálati és az erdei rovatos naplók vezetésére vonatkozó figyelmeztetések és a beadványok szerkesztésére, a jelentéstételekre és jelentkezésekre stb. vonatkozó utbaigazítások ugyanezen alkalommal adatnak meg.

A szolgálati teendőkre való további oktatás erdőőrökre nézve a m. kir. járási erdőgondnokság feladatát, erdőszolgáknál pedig egyszersmind a föléljük rendelt erdőőr feladatát képezi.

4. §.

(Szolgálatból való kilépés; a kerület vagy örjárás átadása; szolgálatból való felmentés.)

Az erdőőr és az erdőszolga a reábizottakat számon tartani köteles.

Mielőtt az erdőőr vagy erdőszolga szolgálatát elhagyná, illetőleg szolgálatától felmentetnék, a 3. §. szerint reábizottakat (kerület, leltári tárgyak stb.) az ugyanabban a §-ban előirt eljárás mellett utódjának, illetőleg a birtokosnak átadni tartozik.

Ha az erdőőr vagy erdőszolga elbocsájtása, illetőleg felmentése iránt a birtokos intézkedett, ezt a m. kir. járási erdőgondnokságnak bejelenti.

5. §.

(Szolgálatból való elbocsájtás.)

A jelen szolgálati és fegyelmi szabályok alapján alkalmazott erdőőr és erdőszolga szolgálatából — a 7. §-ban említett eseteket kivéve — csak a fegyelmi szabályokban (II. rész) foglaltak szerint bocsájtható el.

MÁSODIK FEJEZET.

Az erdőőr és erdőszolga alkalmaztatása.

6. §.

(Az alkalmaztatás kellékei és a kellékek igazolása.)

Erdőőr csak olyan egyén lehet, a ki:

a) magyar állampolgár [földmivelésügyi m. kir. minister 1881. évi 11.240 és 39.108. sz. rendeleteiből];

b) feddhetlen életü [1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ának a) pontja];

c) életének 24-ik évét betöltötte [1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ának b) pontja];

d) az erdőőri szakvizsgát jó sikerrel kiállotta [1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ának e) pontjából];

e) ép szellemi erő és egészséges testalkat mellett hibátlan beszélő, látó és halló képességgel bir.

Erdőszolga csak olyan egyén lehet, aki:

a fentebbi a), b) c) és e) pontokban felsorolt kellékekkel bir.

Az erdőőri és erdőszolgai alkalmaztatáshoz itt kikötött *kellékeknek hiteles igazolására szolgálnak* a következő okmányok:

az a) pont alatt említett kellék igazolására az *«illetőségi igazolvány»*, a mely az erdőőri vagy erdőszolgai állást elnyerni óhajtó egyén illetőségi helyének hatósága által (községi előljáróság, vagy polgármester) állítandó ki;

a b) pont alatt említett kellék igazolására a *«hatósági bizonyítvány»*;

a c) pont alatti kellék igazolására a *«születési anyakönyvi kivonat»*;

a d) pont alatti kellék igazolására az *«erdőőri szakvizsgát bizonyítványa»*;

az e) pont alatti kellék igazolására pedig a *«közhatósági orvosi bizonyítvány»*.

7. §.

(Feltételes alkalmazás és próbaszolgalat mellett való alkalmazás.)

Olyan egyén, a ki az előbbi §-ban felsorolt kellékek mindegyikével nem bir — ugy a birtokosok által közösen, mint az egyes birtokosok által külön-külön fentartott erdőőri és erdőszolgai állásokra — szükség esetén is csak *feltételesen, és csak a közigazgatási erdészeti bizottság hozzájárulása mellett alkalmazható*, azzal a kikötéssel, hogy a mennyiben a még hiányzó kelléket záros határidő alatt meg nem szerzi és nem igazolja, állásából elbocsáttatik.

Ha a *feltételesen* alkalmazott egyén a kikötött feltételnek idejekorán megfelel: ezt a körülményt a véglegesítés megerősítése, illetőleg tudomásul vétele végett a m. kir. járási erdőgondnokság, a m. kir. állami erdőhivatal útján, a közigazgatási erdészeti bizottságnak bejelenti.

Olyan egyén, a ki az előbbeni §-ban felsorolt kellekkel bir ugyan, de a kinek szolgálati bizonyítványai esetleg kétséget támasztanak gyakorlati képességei iránt — ugy a birtokosok által közösen, mint az egyes birtokosok által külön-külön fentartott erdőőri és erdőszolgai állásokra — szükség esetén, *a közigazgatási erdészeti bizottság hozzájárulásával, próbaszolgálat kikötése mellett alkalmazható*, azzal a további feltétellel, hogy a mennyiben a kitűzött próbaidő alatt alkalmazhatlansága bizonyosodnék be, a szolgálatból elbocsájtatik.

A próbaszolgálat kikötése mellett alkalmazott erdőőr és erdőszolga véglegesítésénél a feltételesen alkatmazottakra előirt eljárást kell követni.

8. §.

(A szervezett állások betöltése.)

A szervezett és megüresedett erdőőri és erdőszolgai állások betöltése iránt: a birtokosok által közösen fentartott állásoknál a közigazgatási erdészeti bizottság, az egyes birtokosok által fentartott állásoknál pedig a birtokos intézkedik és a kinevezés vagy megválasztás a megállapított erdőőrzési szervezet értelmében történik.

Erdőszolgai állások betöltésénél az irni-olvasni tudó és a hivatalos magyar nyelvben jártas egyének, egyebekben azonos minősítés mellett, feltétlenül előnyben részesülnek.

HARMADIK FEJEZET.

Az erdőőrök és erdőszolgák általános jogai és kötelességei.

9. §.

(Eskületétel; eskümintá.)

A véglegesen, vagy próbaszolgálat kikötése mellett alkalmazott erdőőr a főszolgabíró (rendezett tanácsu városokban a rendőrkapitány, fővárosban a főkapitány) előtt a következő esküt tartozik letenni:

«Én N. N. esküszöm a mindentudó és mindenható Istenre, hogy a gondviselésem alá bízott erdőre, a vadállományra és szóval mindenre, a mi az erdőhöz tartozik, szorgalommal és föltétlen hűséggel felvigyázok, és azt bármilyen kártól lehetőleg megvédem; — hogy azokat, kik az erdőt vagy bármi ahhoz tartozót valamiképen károsítani megkísérlenék, vagy tetteleg károsítanák, személyválogatás nélkül, a törvény értelmében megzálogolom és lelkiismeretem szerint késedelem nélkül följelentem és bevallom; ártatlanra soha semmit reá nem fogok, az erdőőrizetet vagy szolgálatomat előljárom tudta és beleegyezése avagy mellőzhetlen szükség nélkül el nem hagyom, s mindarról, a mi gondviselésem alá bízatik, minden időben számot adok. Isten engem úgy segítjen!» [Az 1879. évi XXXI. t.-cz. 38. §-ából.]

A mennyiben az erdőőri terület több szolgabirói járásra terjedne ki, az erdőőr esküjét a székhelyére illetékes főszolgabíró előtt teszi le, köteles azonban eskübizonyítványát a kerületéhez tartozó többi járás főszolgabiráinak 15 nap alatt bemutatni.

Az erdőőr az eskü letétele előtt a 6. §-ban felsorolt kellékek igazolására szolgáló okmányait előmutatni s a földmivelésügyi m. kir. ministerium 1881. évi 35,789. számú rendelete értelmében 25 krajczárnyi díjat lefizetni köteles.

10. §.

(Eskületételi bizonyítvány.)

Az erdőőr a letett esküről hatósági *eskületételi bizonyítványt* kap, a mit gondosan megőrizni, azt, vagy annak hiteles másolatát szolgálat közben mindig magával hordani s kívánatra az illetékes *hatósági közegeknek* igazolásképen előmutatni köteles.

11. §.

(Eskületételi bizonyítvány érvényessége.)

Az eskületételi bizonyítvány csak addig érvényes, a mig annak tulajdonosa a bizonyítványban megnevezett erdő-

birtokosnál, az abban megjelölt állomáson és állásban marad.

Mihelyt e tekintetben változások állanak be, a bizonyítvány érvényessége is megszűnik s annak tulajdonosa köteles azt a birtokosnak — közösen alkalmazott erdőőr a m. kir. járási erdőgondnokságnak — további érvényesítés végett átszolgáltatni. [Földmivelésügyi m. kir. minister 1880. évi 30,686. számú rendeletéből.*]

Ha az eskületételi bizonyítvány elvesz, erről a közösen alkalmazott erdőőr a közigazgatási erdészeti bizottságnak és a m. kir. járási erdőgondnokságnak, — a külön alkalmazott erdőőr pedig a birtokosnak és a m. kir. járási erdőgondnokságnak, jelentést tenni köteles s ezenfelül tartozik a bizonyítvány elvesztését a hivatalos lapban, vagy a helyi lapban, egyszer, felhívás alakjában közhírré tenni s az elvesztett bizonyítvány feltalálóját a bizonyítványnak 15 napon belül való visszaadására, esetleg az azt kiállító hatóságnak (főszolgabirónak, rendőrkapitánynak, főkapitánynak) való átadására felszólítani.

Ha a felhívás a kívánt eredményre nem vezetne és az elvesztett bizonyítvány a kitűzött határidőn belül sem kerülne elő, az erdőőr eredeti eskületételi bizonyítványa *másolatának* kiállítása végett — a bizonyítvány elvesztének közhírré tételét igazoló iromány felmutatása mellett — annál a főszolgabirónál (rendőrkapitánynál, főkapitánynál), aki az eredetis kületételi bizonyítványt kiállította, jelentkezni tartozik. [Földmivelésügyi m. kir. minister 1882. évi 38,708. számú rendeletéből].

* Az idézett rendelet szerint: ha az erdőőr a szolgálatból végkép kilépett, vagy elbocsájtott, a birtokos, illetőleg a m. kir. járási erdőgondnokság az eskübizonyítványt 15 nap alatt, megsemmisítés végett, az azt kiállító főszolgabirónak (rendőrkapitánynak, főkapitánynak) küldi meg; ugyanoda küldendő a bizonyítvány akkor is, még pedig a változások feljegyzése végett, ha az erdőőr ugyanannál a birtokosnál csak állomást cserélt, vagy előlépett. Ha pedig az erdőőr más járásban (városban) nyert alkalmazást, a bizonyítvány az új székhelyre illetékes főszolgabirónak (rendőrkapitánynak) küldendő meg s a bizonyítványt kiállító főszolgabiró (rendőrkapitány, főkapitány) az erdőőr távozásáról értesítendő.

12. §.

(Eskületétel által nyert jogok.)

Az 1879. évi XXXI. t.-cz. és az annak alapján kiadott hatósági intézkedések *a hatóságilagfe lesketett erdőőrt a következő jogokkal ruházzák fel:*

a) az általa őrzött területeken, oly veszélytelen helyeken, a melyeken az erdőbirtokos a tüzgerjesztést világosan el nem tiltotta, a kellő óvrendszabályok megtartása mellett *tüzet rakhat*, kivéve azt az esetet, ha száraz időjárás alkalmával, az erdőrendészeti hatóság a tüzelést az erdőben egészen el nem tiltotta [törvény 9. §-ából];

b) *szolgálatában* közbiztonsági közegnek tekintetvén, mint ilyen, *vadászatjegy adómentes lőfegyvert viselhet** [törvény 40. §-ából], a melylyel őt szolgálatadója a földművelésügyi m. kir. ministernek a belügyi m. kir. ministerrel egyetértőleg 1895. évi 72,086. szám alatt kiadott «Az erdőörök fegyverviselési, fegyverhasználati és fegyelmi szabályai» czimű utasítása értelmében látja el. Az idézett számú utasítás értelmében *a szolgálatot teljesítő erdőőr az előirt fegyver használatára jogosítva van az ellen:*

1. *a ki őt nyiltan vagy orvul, élete vagy testi épsége ellen irányult szándékkal megtámadja;*

2. *ha tetten ért, vagy alapos gyanuval terhelt egyén felfegyverkezve lévén, az előzetes felszólítás daczára magát önként meg nem adja s illetve a nála levő fegyvert vagy más életveszélyt okozható eszközt a felhívás után el nem dobja, vagy esetleg védett helyzetéből előjönni vonakodik;*

3. *a ki figyelmeztető utasításainak, őt szolgálata teljesítésében meggátlandó, tettelesen ellenszegül*

* A fegyveradóról és a vadászati adóról szóló 1883. évi XXIII. t.-cz. 5. §-ának g) pontja szerint a fegyveradó alól kivétetnek az erdőöröknek fegyverei azon esetben, ha ezen egyének az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában megszabott minőség alapján (lásd: jelen szabályzat 6. §-át) lettek felesketve (lásd: jelen szabályzat 9. §-át).

4. a ki, mint többször büntetett kárttevő, előzetes felhívásra az erdőből eltávozni nem akar s az erdőből való kivezetés ellen tettelesen ellenszegül;

a fegyverhasználat joga azonban feltétlenül megszűnik mindazon esetekben, midőn a kárttevő a netalán megkísérelt ellenállás vagy támadás után magát megadja vagy megfutamodik;

általában azokban az esetekben is, midőn a fegyverhez nyulás feltételeinek egyike vagy másika fenforog, az **erdőőr** fegyverét csak azután használja, miután minden enyhébb eszközök alkalmazása eredménytelen maradt s még akkor is a legnagyobb kímélettel és csak oly mérvig, a mely a támadás visszaverésére vagy az ellenállás legyőzésére elkerülhetlenül szükséges. A fegyver tehát mindenkor óvatosan használandó, különös figyelemmel arra, hogy az ember élete lehetőleg kíméltessék s szükségtelenül veszélynek ki ne tétessék. Ehhez képest és a mennyiben azt a viszonyok megengedik, előbb a kevésbé veszélyes fegyver (szurony) használandó, mire nézve határozó befolyással bír még az is, vajjon az ellenszegülő szintén fegyverrel és pedig milyennel, vagy mily nemű testi sértést okozható eszközzel van ellátva;

e) a szárnyas állatokat jogtalan legeltetés, vagy azoknak idegen erdőbe való jogtalan behajtása esetében — ha azok behajtása lehetetlen — lelőheti, a lelőtt állatokat azonban a helyszínén hagyni köteles, melyeket a tulajdonos elvihet [törvény 104. §-ából];

d) azt, akit az erdőben anélkül, hogy ahhoz jogosultsága volna, a közutakon kívül talál, ha ottani jelenléte közbiztonsági, vagy az erdőtulajdon biztonsága szempontjából aggályosnak tűnik fel, az erdőből kiutasíthatja; ha a kiutasított ellenszegül: ennek cselekménye közhatósági közeg elleni erőszak* büntettét képezi [törvény 114. §-ából];

* A magyar büntető törvénykönyv (1878. évi V. t.-cz.) a hatósági közegek elleni erőszakot illetőleg a következő fontosabb határozatokat foglalja magában:

e) az elkövetett erdei kihágás és az ezt elkövetett személy (tettes) *nyomozásánál mint rendőri közeg* jár el* [törvény 128. §-ából];

f) az erdei kihágás, vagy a kihágást elkövetőnek nyomozásában foganatosított és hatáskörébe eső cselekményei hatályára és hitelességére nézve, a törvénynek és a szabályoknak *rendőri közegekre* vonatkozó intézkedései alkalmazandók* [törvény 129. §-ából];

a) a hatóság elleni erőszak büntettét követi el az: a ki valamely hatóságnak hivatalnokát, vagy más közegét a törvény, vagy a hatóság meghagyásának végrehajtásában erőszak, vagy veszélyes fenyegetés által akadályozza, vagy valamely intézkedésre kényszeríti, vagy pedig hivatalos eljárása alatt tetteleg bántalmazza [törvény 165. §-ából];

b) hatósági közegeknek tekintetnek az előbb említettekben fölül: a rendőrségi személyzet, ide számítva a csöszöket, az *erdő-, folyam-, gátöröket*, a vadászati felttyelöket, *a mennyiben a törvény által rendelt feltételek szerint* (lásd: jelen szabályzat 6. és 9. §-ait) *alkalmaztattak* [törvény 166. §-ából];

c) az a) pont alatt említett veszélyes fenyegetésnek tekintendő valamely büntett, vagy vétség elkövetésével való olyan fenyegetés, mely a fenforgó körülményeknél fogva alkalmas arra, hogy a fenyegetett személyben a veszély közvetlen bekövetkezése iránt alapos félelmet gerjessen [törvény 167. §-ából];

d) az a) pont alatt megjelölt büntett súlyosabb beszámítás alá esik, ha azt többen követték el, vagy ha a büntett elkövetöje az a) pont alatt meghatározott büntett elkövetése alkalmával fel volt fegyverkezve [törvény 168. §-ából].

* A kihágásokról szóló magyar büntető törvénykönyv (1879. évi XL. t.-cz.) szerint kihágást követ el az: a ki a hatóság hivatalnoka, vagy közega által hivatása gyakorlatában nevének, állásának, lakhelyének megmondására szólíttatván fel, a feleletet megtagadja, vagy valótlant állít [törvény 43. §-ából]; továbbá: a ki a hatósági hivatalnokot vagy közegét hivatalos eljárásában sértő kifejezésekkel illeti [törvény 46. §-ából].

Ezeket a kihágásokat a büntető törvénykönyvek életbeléptetéséről szóló 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §-a a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalja; ezekre nézve a bíraskodási jog pedig első fokban — az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 42 §-a szerint — 1. megyékben a szolgabírákat, — 2. városokban a kapitányt, vagy a tanács által e részben megbízott tisztviselőt, — 3. Budapest mindenik kerületében az illető kerületi kapitányt illeti.

g) az ismeretlen vagy külföldi kihágókat letartóztatás céljából *üldözheti* * [törvény 139. §-ából];

h) *letartóztathatja* a tetten kapott kihágót abban az esetben is, ha a kihágás abbanhagyására felszólíttatván, a felszólításnak nem felel meg [törvény 142. §-ából];

i) ha a kihágás megállapítása vagy folytatásának megakadályozása végett szükséges, a kihágást elkövetőnél létező azon eszközöket, melyekkel a kihágást elkövette, annak kocsiját, szánját és vonó marháját, valamint a kárban talált állatokat *lefoglalhatja* ** [törvény 146. §-ából];

k) a tetten kapott, vagy folytonosan üldözött tolvaj által *eltulajdonított erdei termékeket onnan veheti el, a hova azok elhelyeztettek* *** [törvény 150. §-ából].

13. §.

(Egyéb jogok.)

Az erdőőrnek és erdőszolgának

a) joga van *illetményeihez*, valamint az erdei kihágási esetek tárgyalásából kifolyólag őt jogosan megillető összegekhez; a mennyiben illetményei, vagy az erdei kihágási esetek után őt megillető összegek neki rendesen ki nem szolgáltatnának: az erdőőr és erdőszolga a m. kir. járási erdőgondnokság közbenjárását kikérheti;

b) joga van felebbvalótól a *szóbelileg adott rendeleteknek a szolgálati naplóba való beírását és aláírását kérni*;

c) ha a szolgálatból kilép, vagy elbocsáttatik, joga van a m. kir. járási erdőgondnokságtól, *szolgálati bizonyítványt* kérni.

* Az üldözés azonban az ország határán túl nem terjedhet (lásd: jelen szabályzat 30. §-ának 1. pontját).

** A lefoglalt állatokkal való elbánásnál követendő eljárásra vonatkozólag lásd: jelen szabályzat 23. §-át; egyebekre nézve a 14. §. b) 4. és 7. pontját.

*** Evvel kapcsolatosan lásd a jelen szabályzat 14. §-ának b) 8. pontját.

14. §.

(Az eskü által nyert jogokkal járó kötelességek: a) fegyverhasználatnál; b) erdei kihágások, veszélyes cselekmények kinyomozásánál és bejelentésénél, valamint az erdőrendészeti áthágások bejelentésénél.)

a) Fegyverhasználat.

A hatóságilag felesketett **erdőőr** a jelen szabályok 12. §-ának b) pontjában említett szolgálati fegyverzetét szolgálatában állandóan magánál viselni köteles; ezen fegyverzet a szolgálatadó tulajdonát képezvén, kimérendő s mindig oly állapotban tartandó, hogy szükség esetén használni lehessen.

Ha a jelen szabályzat 12. §-ának b) pontjában említett szolgálati fegyvernek az ugyanazon pont alatt elősorolt esetekben történt alkalmazása folytán az ellenszegülő súlyos testi megsértése következett be, az illető **erdőőr** köteles azonnal intézkedni, hogy a megsértett egyén a legközelebb fekvő biztos helyre szállíttassék s a viszonyok által nyújtható ápolásban részesíttessék. Ezen kívül köteles az **erdőőr** a fegyver használatát, ha az súlyos testi sértést vagy halált okozott, az illetékes közigazgatási bizottsághoz mindenkor haladék nélkül bejelenteni, a löfegyver alkalmazását pedig akkor is, midőn az illető egyén meg nem sérült vagy könnyű sebbel a helyszínről elmenekült. Halál esetén a tényálladék felvétele végett az illetékes járási főszolgabírónál is jelentés teendő.

b) Erdei kihágások, veszélyes cselekmények kinyomozása és bejelentése, valamint az erdőrendészeti áthágások bejelentése.

A hatóságilag felesketett erdőőr köteles minden erdei kihágást, erdei kártételt, veszélyes cselekményt, a mit talál, a valóságnak megfelelően számba venni, a jelen szabályzat 16. §-ának d) pontja szerint az erdei rovatos naplóba bejegyezni, a tettest kinyomozni s a kinyomozott, vagy tetten ért kihágót személyválogatás nélkül feljelenteni.

Köteles továbbá a tudomására jutott erdőrendészeti áthágásokat szolgálati naplójába feljegyezni s a jelen szabályzat 27. §-a szerint feltétlenül bejelenteni.

Ha az erdőőr az erdei kihágások, vagy az erdőrendészeti áthágások tárgyalására megidézttetik, köteles a tárgyalás helyén a kitűzött időre pontosan megjelenni; a tárgyaláson a hozzá intézett kérdésekre tett *vallomásában a kihágás illetőleg áthágás tényét és a bizonyítékokat röviden, érthetően és a valóságnak mindenben megfelelően előadni.*

Az erdőőr az erdei kihágások és erdőrendészeti áthágások bejelentésénél, továbbá a kihágókkal szemben az 1879. évi XXXI. t.-cz. (erdőtörvény) szerint követendő eljárást szigoruan betartani köteles, nevezetesen:

1. köteles a hatóság által meghatározandó minta szerint *erdei rovatos naplót** vezetni [törvény 41. §-ából];

2. köteles szolgálatban a hatóság által megállapított *jelvényt viselni*** [törvény 45. §-ából];

3. köteles *a tudomására jutott erdőrendészeti áthágásokat**** megyékben a községi előjárásnál, illetőleg a szolgabírónál stb. *bejelenteni* [törvény 62. §-ából];

4. köteles az általa az erdőből *kiutasított egyéntől* a birtokában levő fejszét, fűrészket vagy az erdőtermék szedésére alkalmas más eszközt, vagy fegyvert elvenni s azt 14 nap alatt a legközelebbi közigazgatási hatóságnak jelentés mellett átadni [törvény 114. §-ából];

5. köteles az *ismeretlen vagy külföldi kihágókat* tetten kapás, vagy folytonos üldözés esetében, a legközelebbi község előjárásáig elvégezni, ha pedig az erdei kihágás bírása közelebb volna, ez *elé vezetni* [törvény 139. §-ából];

6. köteles a tetten kapott kihágót az előbbeni pont szerint elővezetni abban az esetben is, ha a kihágás abbanhagyására felszólítottván, a felszólításnak nem felel meg [törvény 142. §-ából];

7. köteles az erdei kihágás elkövetőjétől *lefoglalt tárgyakat* (a kihágás elkövetésénél használt eszközök, a kihágó

* Az erdei rovatos napló vezetésénél követendő eljárást lásd a jelen szabályzat 16. §-ának d) pontjában.

** Lásd a jelen szabályzat 16. §-ának a) pontját.

*** Lásd a jelen szabályzat 27. §-át.

kocsija, szánja, vonó marhája, valamint a kárban talált állatok) — ha csak azok a sértett fél által egyezség folytán a tulajdonosnak vissza nem adattak — állatoknál legfeljebb 48 óra, egyéb tárgyaknál pedig legfeljebb 14 nap alatt a *község elöljáróságának jegyzőkönyv felvétele mellett átadni*, még abban az esetben is, ha vádlott nem is vezetettnek elé [törvény 146. §-ából];

8. köteles *az erdei kihágási bíróságtól a házkutatás elrendelését** kérni, abban az esetben, ha arra, hogy a tettes valahol elrejtve tartózkodik, vagy a lopott erdei termékek valahol elhelyeztettek, alapos gyanuok forognak fenn; köteles továbbá *az elrendelt házkutatás foganatosításánál a kihágási bíróságtól nyert utasítások értelmében és szigoruan azokhoz alkalmazkodva eljárni.***

15. §.

(Egyéb kötelességek.)

Az erdőőr és erdőszolga kötelessége, hogy:

a) *a reá vonatkozó szolgálati és fegyelmi szabályok rendelkezéseit szigoruan betartsa;*

b) *ugy a szolgálatban, mint a szolgálaton kívül rendszerető, tisztességtudó, erkölcsös és józan életet éljen; szorgalmas, tevékeny és ügybuzgó munkásságot fejtson ki; mindenkivel szemben igazságos és becsületes eljárást tanusítson; minden szenvedélytől szigoruan tartózkodjék s ez által ugy szolgálatadójának, mint elöljáróinak és embertársainak bizalmát, becsülését és tiszteletét kiérdemelje és megtartsa;*

c) *minden meg nem engedett mellékfoglalkozástól feltétlenül tartózkodjék; ehhez mérten, ha valamely mellékfoglalkozásra kéretik fel, vagy valamely mellékfoglalkozást foly-*

* Az 1879. évi XXXI. t.-cz. 150. §-a szerint az «tulajdonított erdei termékek kutatása céljából, a házmotózás elrendelése és foganatosítása tekintetében a fennálló szabályok és a törvényes gyakorlat irányadók».

** A magyar büntető törvény (1878. évi V. t.-cz.) 199. és 202. §-ai szerint azon közhivatalnok, a ki hivatalos hatalmával visszaélve és *törvényellenesen* házkutatást tart: egy évig terjedhető fogházzal büntetetik s ezen felül az általa viselt hivatal vagy állás elvesztésére ítéltetik.

tatni akar, szolgálatadójától arra engedélyt kérjen, ki azt a m. kir. járási erdőgondnoksággal egyetértőleg adja meg; *semmi esetre sem folytathat az erdőör vagy erdőszolga olyan mellékfoglalkozást, mely a tisztességgel vagy a szolgálat érdekével ellenkezik* (koresmát, pálinkamérést nem nyithat; fakereskedéssel nem foglalkozhatnak; olyan mellékfoglalkozást, mely a szolgálat pontos teljesítésének rovására venné őt igénybe, nem űzhet stb.);

d) ha a szolgálat érdeke megkívánja, szolgálati teendőit éjjel is, ha pedig elrendeltetnék, *ünnepnapon* is hűségesen végezze;

e) ha *betegség* miatt, vagy bármi más okból szolgálatot nem teljesíthetne, ezt a birtokosnak és a m. kir. járási erdőgondnokságnak azonnal bejelentse; ha pedig *szabadságot* akar venni, ennek engedélyezéseért, illetőleg kieszközléseért, valamint a helyettesítés iránt való intézkedés végett a m. kir. járási erdőgondnoksághoz forduljon;

f) ha az *elrendelt munkálatokat a kitűzött időre nem képes elvégezni*, erről azt, a ki a munkálatot elrendelte, idejekorán értesítse; ha pedig az *elrendelt munkálatot egymagában kifogástalanul nem képes végrehajtani*, a birtokostól megfelelő segítséget kérjen;

g) *saját területét vagy járását* a m. kir. járási erdőgondnokság által e tekintetben kiadott általános utasítás értelmében részletesen bejárja.

Az erdőörnek az a—g pontokban említetteken kívül kötelessége még, hogy:

h) a *határvonalakat, határjeleket, gazdasági jeleket, mérnöki jeleket, épületeket és építményeket* a m. kir. járási erdőgondnokság által megjelölt időközökben egyenkint felkeresse és megvizsgálja;

i) az *alája rendelt erdőszolgát* a szükséges felvilágosításokkal és utbaigazitásokkal minden alkalommal ellássa s azokra a tudnivalókra, a melyekre szolgálatának pontos teljesítésénél szüksége van vagy lehet (különösen a mértékek ismeretére, a mérések teljesítésére, a mérési és egyéb adatok feljegyzésére stb.) *oktassa*.

Végül az *erdőszolgának* az a)–g) pontokban előirtakon kívül kötelessége még, hogy:

k) a határvonalakat, határjeleket, gazdasági jeleket, mérnöki jeleket, épületeket és építményeket minden év tavaszán, a hó elolvadása után azonnal, és minden év őszén, a hó leesése előtt, egyenkint felkeresse és megvizsgálja.

16. §.

(Az erdőőr és erdőszolga kötelessége: *a) a szolgálati jelvény; b) a szolgálati fegyver; c) a szolgálati napló; d) az erdei rovatos napló; e) a mérőeszközök és irószerek; f) a jelző balta és g) az egyenruha használata tekintetében.)*

a) Erdőőri jelvény.

Az *erdőőri jelvény* arra szolgál, hogy az erdőőrt, mint közbiztonsági közeget mindenki által felismerhetővé tegye, mely czélból az erdőőr a jelvényt szolgálat közben mindenkor szembetűnő helyen (rendszerint a mell baloldali részén) feltűzve viselni és mindig tisztán tartani tartozik.*

b) Szolgálati fegyver.

A szolgálati fegyver viselésére és használatára vonatkozó szabályok a 12. §. *b)* pontjában és a 14. §. *a)* pontjában vannak megírva.

c) Szolgálati napló.

A *szolgálati napló czélja*, hogy abban az erdőőr és erdőszolga az általa tapasztalt dolgokat feljegyezze; továbbá, hogy abból a birtokos és a m. kir. járási erdőgondnokság az erdőőr és erdőszolga szorgalmáról, ügybuzgóságáról, az őrjárásokban és védelmi kerületekben folyó munkálatokról, az erdőgazdaságot érdeklő eseményekről bármikor tájékozást szerezhessen; hogy abban az erdőőrnek és erdőszolgának adott rendelkezések a rendelkező által, az azok végrehajtására vonatkozó megjegyzések pedig az erdőőr és erdőszolga által még a helyszínén feljegyezhetőek legyenek, úgy, hogy ezek a feljegyzések későbbre is felhasználható adatokat szolgáltatassanak.

* Az erdőőri jelvény megszerezhető a törvényhatóságok székhelyén levő m. kir. adóhivataloknál, darabonként 1 frtjával.

A *szolgálati napló* zsebkönyv alakú és nagyságu, puha táblába foglalt *füzet*, a melynek lapjai a 24. oldalon lévő minta szerint rovatozva és lapszámmal ellátva vannak. Ez a *füzet* tartós táblatokba akképen helyezendő be, hogy ha betelik, a táblából könnyü szerrel kivehető és másik (üres) *szolgálati napló-füzettel* feleserélhető legyen.

A *füzet* első lapja az alábbi felirattal láttatik el, melyet az adott viszonyoknak megfelelően a m. kir. járási erdő-gondnokság tölt ki :

----- számu ----- i $\frac{\text{erdőöri kerület}}{\text{erdőszolgai őrzjárás}}$

Szolgálati napló.

----- számu *füzet*

tartalma ----- (azaz -----) lap.

(Székhely : -----)

Kiadatott ----- $\frac{\text{erdőörnek}}{\text{erdőszolgának}}$ *azzal a figyelmeztetéssel, hogy ez a szolgálati napló hivatalos jellegű okmányt képez; ebbe valótlanságot beírni, a beirtakat kivakarni vagy olvashatatlanná tenni, ebből lapot kitépni fegyelmi büntetés terhe alatt tiltva van.*

Kelt -----

(P. H.)

m. kir. ...erdész mint átadó.

 $\frac{\text{erdőör}}{\text{erdőszolga}}$ mint átvevő.

A *szolgálati napló tartozékát* képezheti az erdőöri kerület vagy *örjárás* vászonra rajzolt egyszerű átnézeti térképe, a melyen a birtokos megnevezése és az erdőöri kerületet vagy az *örjárás*t képező községhatárok vagy erdőrészek neve, a határhalmok, háromszögelési és más állandó jelek helye és számozása feltüntetendő. Mindenesetre hozzácsatolandó azonban a *szolgálati naplóhoz egy tiszta lapokból álló füzet*, a mely-

ben a szolgálati napló átadása előtt az erdőőri kerülethez vagy az őrzáshoz tartozó leltári tárgyak, épületek, építmények, emlékfák, állandó jelek, csemetekertek stb., valamint az erdőőr és erdőszolga felszereléséhez tartozó tárgyak, nemkülönben a jelen szolgálati és fegyelmi szabályoknak az erdőőr vagy erdőszolga számára átadott példánya is, mind felsorolandók s a bekövetkező változások esetről-esetre feljegyzendők.

Ugyanebbe a füzetbe kell feljegyezni az egyszersmindenkorra szóló általános érvényű (pl. a kerület vagy őrzás időközönkénti bejárására, a jelzőbalta használatára vonatkozó stb.) utasításokat és rendelkezéseket.

Az átnézeti térképet, valamint a leltári tárgyak nyilvántartására szolgáló füzetet a szolgálati naplónak kemény táblájához kell tartósan hozzá erősíteni.

A *szolgálati napló vezetésénél*, a mint azt a következő oldalon levő mintában feljegyzett példa mutatja, az erdőőr és erdőszolga a következőképen jár el:

A *«bejegyzés ideje»* feliratu rovatba az erdőőr vagy erdőszolga azt a napot (év, hó, nap) írja be, melyen a feljegyzés történt. (Az időnek ily módon való megjelölését egy nap csak akkor kell ismételni, ha folytatólagosan új lapot is kell megkezdeni.)

A *«sorszám»* feliratu rovatba az erdőőr vagy erdőszolga a szolgálati napló átadásakor, valamint azontul minden év január hó 1-én újra 1-gyel kezdve az év utolsó napjáig minden bejegyzést új sorszámmal jelöl meg azért, hogy ha a szolgálati naplóban feljegyzettekről valakinek jelentést tesz, vagy ugyanazon dologról utóbb valami újat ír be, a szolgálati naplónak odavágó sorszámát (mely alatt tudniillik a megfelelő feljegyzés megtalálható) felkereshesse és megjelölhesse.

A feljegyzést az egyik napról a másikra elhalasztani nem szabad.

Ha az erdőőr vagy erdőszolga szolgálati naplójába erdőtisztje vagy a birtokos valamely utasítást vagy figyelemztetést beír, ez a beírás mindig külön sorszámot kap, és

A b e j e g y z é s			Jegyzet.	
ideje	sorszám	t á r g y a		
év hó				nap
1899 X.	16	85	<i>Csereoldalon</i> a tűzifa-vágásban 10 munkás a fatermelés megkezdette. Rendben van minden.	
		86	<i>Kecskésdombon</i> a tavaszi ültetésből a csemetéknek körülbelül $\frac{3}{4}$ része maradt meg. Nagy hézagok nincsenek. A megmaradt csemeték általában egészségesek. Növekvésük egyre-másra 6—8 cm.-re tehető. <i>A gyomok mielőbbi eltávolítása igen szükséges.</i>	A gyomok eltávolítása megtörtént: 1899 október hó 19-én. (Lásd 94. sorsz. a.)
		87	<i>Nagybérczen</i> a 250. számú háromszögelési jelt a szél kidöntötte. Újjal kellene pótolni. A réginek a helyét jól lehet ismerni. <i>Bejelentendő a m. kir. járási erdőgondnokságnak.</i>	Írásban (32/1899. sz. alatt) bejelentettem 1899 október hó 16-án este.
		88	Ugyancsak <i>Nagybérczen</i> , nem messze a kidölt háromszögelési jeltől 10 drb. friss vagatu tuskót találtam. A fát ellopták. <i>Tettes ismeretlen.</i>	A kihágási esetet az erdei rovatos napló 21. sorszáma alatt jegyeztem fel.
		89	N. N. erdőszolgával este 6 órakor <i>Nagybércz</i> alatt a <i>Hüvös völgyben</i> találkoztam s a 88. sorszám alatti falopás tettesének kinyomozására utasítottam.	N. N. erdőszolga.
1899 X.	17	90	<i>Nagybérczen</i> a <i>Sebesvölgy</i> patakjától délre közepes kocsanos tölgy makktermés mutatkozik. A makk jól fejlődött, <i>vetésre alkalmas lenne.</i>	Tudomásul vettem. N. N. m. kir. erdősz.
		91	<i>Utasítás!</i> A <i>Csereoldalon</i> tűzifa-termeléssel foglalkozó munkásoknak meghagytam, hogy kunyhójuk körül 2 m. távolságban minden éghető anyagot eltávolítsanak és hogy tüzet csak egészen a kunyhó mellett, ily célra tisztán letakarított helyen rakhatnak. Utasítom, hogy ennek a rendelkezésnek pontos megtartására figyeljen s a munkásokat mindenkor figyelmeztesse, hogy a tüzet eltávolításuk előtt mindig egészen eloltsák. <i>Csereoldal erdőréssz</i> 1899 okt. hó 17. d. u. 2 óra.	N. N. m. kir. erdősz.
		92	<i>Kövesoldalon</i> találtam 1 darab tűzifára alkalmas, kidölt odvas bükkfát (alsó végén 80 cm. vastag, törzse 23 m. hosszú), ezt 92 a) számmal jegyeztem meg: kevéssel odébb pedig 1 drb. épületi fára is jól alkalmas tölgyfát (alsó végén 35 cm. vastag, törzse 18 m. hosszú), ezt 92 b) számmal jegyeztem meg. <i>Mind a két fát haszonnal ki lehet szállítani.</i>	Szóbelileg jelentést tettem az erdőgazdának 1899 október hó 18-an.
1899 X.	18	93	A tek. m. kir. járási erdőgondnokságtól 8 napi szabadságot nyervén, őrzésemat N. N. helyettesemnek átadtam, különösen figyelmeztettem a 86. sorszám alatt megjelölt munkának mielőbbi gondos teljesítésére stb. stb. Szabadságomat d. u. 6 órakor kezdtem meg.	Az őrzésemat átvettem 1899. október 18-án d. u. 6 órakor. N. N. helyettes erdőőr.
1899 X.	19	94	<i>Kecskésdombon</i> a gyomok kiirtása és kitarítása megtörtént. A munkát reggeltől estig 8 munkás végezte.	Lásd a 86. sorszám alatt.
		95	<i>Csereoldalon</i> a tűzifa-termeléshez még 5 új munkás állíttatott be stb. stb.	

az utasítás vagy figyelmeztetés a «*bejegyzés tárgya*» rovatba, a névalírás pedig a «*jegyzet*» rovatba iratik be.

«A *bejegyzés tárgya*» feliratu rovatban az erdőőr vagy erdőszolga a szolgálat helyét (község, birtokos, erdőrész) röviden megnevezi; azután leírja, a mit ott tapasztalt; s ha úgy találja, hogy valahol valamely intézkedésre van szükség, azt is bejegyzi és *aláhuzás által* szembetünövé teszi.

A tapasztalatok beírására a következő példák szolgáljanak utmutatásul. Így fel kell jegyezni:

hogy *vágáskihasználásnál* a fatermelés mikor kezdetett meg, mikor fejeztetett be; hány munkás dolgozott; a fa felosztása a birtokosok között, illetőleg annak átadása a vevő számára hogyan és mikor történt; a fafuvarozás mikor kezdetett meg és fejeztetett be stb.;

hogy *egyéb használatok foganatosításánál*, minő használat, mikor, ki által kezdetett meg és fejeztetett be stb.;

hogy a *vágásterület* kitakarított-e a kellő időre, van-e benne elegendő természetes uton létrejött csemete; s ha pótlásra van szükség, azt ültetés vagy vetés útján volna-e jobb teljesíteni, még pedig miért, stb.;

hogy az *őrjáráshoz* tartozó erdőekben talált *elszáradt, kidőlt fáknak* milyenek a méretei; hogy az ilyen fákat ki lehetne-e haszonnal szállítani stb.;

hogy magtermés mutatkozik-e, mely fanemeknél, s milyen mértékben stb. (l. a példában 90. sorszám alatt);

hogy *száraz vagy más fa kiadásánál*, ha az igazolványra történt, mi volt az igazolvány száma, mikor kelt; kinek számára adatott ki a fa, mi a fuvaros neve, lakhelye, és a kiadott fa neme és méretei stb.;

hogy *csemetekertekben* a vízlevezető árkok, kerítések rendben és jó állapotban vannak-e; minő javítási munkálatok szükségesek; az elvetett magvak vetés után hány nap mulva keltek ki; madarak, egerek, pajodok stb. kárt nem okoznak-e; öntözés, gyomlálás és egyéb ápolás vagy védelem céljából intézkedés tétele szükséges-e stb.;

hogy a *csemetekertekben* minő munkálat teljesített, hány munkás és minő bér mellett alkalmaztatott; mi volt

a munkaeredmény (hány □ m. terület gyomláltatott, ásatott, vagy vettetett be; hány darab csemete szedetett ki stb.). a csemetekiszedés befejezése után visszamaradt csemetekészlet, fanem és kor szerint elkülönítve, mekkora volt stb.;

hogy, ha a csemetekertben elvetett magvak teljesen kikeltek, a remélhető új csemetekészlet mennyire becsülhető stb.;

hogy az *erdősítésnél* hány munkás alkalmaztatott, naponként hány darab és miféle fanemű csemete ültetett el; milyen sortávolság és csemetetávolság alkalmaztatott; mekkora napszámbeérek fizettettek, mennyi volt a költség stb.;

hogy vetés vagy ültetés útján felújított vagy természetes uton felújult területeken milyen a siker (vagyis hogy pl. a csemetéknek körülbelül hányadrésze fogant meg, vagy hogy bizonyos — pl. egy négyszöglől — területen átaljában véve hány csemete van, valamint hogy vannak-e nagyobb hézagok, vagy csak kisebb hézagok vannak); milyen a csemeték növekvése és egészségi állapota; utánpótlásra, felszabadításra (a még álló fák levágására, melyeknek árnyékolása már ártalmas), vagy egyéb ápolásra (gyomok irtására) van-e szükség stb.;

hogy *ritkítésnél és tisztogatásnál* hány munkás és kinek a felügyelete alatt dolgozott; milyen fa termeltetett; mekkora az állva hagyott fák egymástól való átlagos távolsága stb.;

hogy *széldöntések esetében* mekkora területen, mennyi, milyen fanemű és méretű fa döntetett ki; milyen a kidöntött fák állapota; mely irányból és mikor jött a veszélyes szél; ha a széldöntés fenyvesekben történt, nem mutatkoznak-e olyan jelek, melyek után ítélve a szu nagy elszaporodásától lehet tartani stb.;

hogy *erdőégés esetében* mikor kezdetett meg és fejeztetett be az oltás; ki vezette az oltást; mekkora területen, milyen és körülbelül mekkora kár okoztatott; a leégett területen milyen erdőművelési teendőkre (fiatalosok töre metszése, újra erdősítés) van szükség, stb.;

hogy ha az *időjárás szélsőségei vagy rendellenességei* (tartós esőzések, erős záporok vagy felhőszakadások, szélviharok,

tartós szárazság vagy aszály, korai vagy kései fagyok, ólmos eső, nagy havazás stb.) az erdőgazdaságra is káros mértékben vagy módon lépnek fel, ezek miképen folytak le, s az általuk okozott károk miben nyilvánultak stb.

Általában véve, és pedig a valóságnak híven, fel kell jegyezni az erdőben történetek és tapasztaltak közül mindent, a mit alkalmazásával járó kötelességeiből folyólag az erdő-őről és erdőszolgától a birtokos vagy az erdőkezelést teljesítő erdőtiszt számon kérhet; s a feljegyzést úgy kell teljesíteni, hogy abból a történeteket s tapasztaltakat világosan kiolvasni lehessen, s az olyan semmit mondó bejegyzéseket, hogy: *«Kerületemben semmi újság sincs»*, vagy *«Semmi feljegyezni valót észre nem vettem»*, általában véve kerülni kell.

Az erdei kihágások eseteit az erdőőr a következő d) pont szerint *azonnal az erdei rovatos naplóba* köteles bevezetni; ezeket az eseteket tehát a szolgálati naplóba csak röviden jegyzi fel, de megjelöli, hogy ezek az erdei kihágási esetek az erdei rovatos naplónak mely sorszámai alatt vannak bevezetve.

Az erdőszolgák azonban az általuk felfedezett erdei kihágási eseteket is mind a szolgálati naplóba jegyzik fel, még pedig egészen részletesen; s utána jární tartoznak, hogy a feljegyzett eseteket szolgálati naplójukból a föléjük rendelt erdőőr a saját erdei rovatos naplójába esetről-esetre s mielőbb átvezethesse. Olyan esetekben pedig, ha az erdőszolga erdőörnek alárendelve nem lenne, az általa felfedezett és szolgálati naplójába feljegyzett eseteket a birtokosnak vagy a m. kir. járási erdőgondnokságnak személyesen (a szolgálati napló előmutatásával) vagy írásbeli jelentéssel (a szolgálati napló kivonatának csatolásával) hozza tudomására.

A szolgálati napló *«Jegyzet»* feliratu rovata a következők feljegyzésére szolgál, pl.:

ha a szolgálati napló valamelyik korábbi sorszáma alatt az van bejegyezve, hogy valamely munkát kell valahol teljesíteni (mint a minta szerinti példában a 86. sorszám alatt: *«A gyomok mielőbbi eltávolítása igen szükséges»*), ilyen

esetekben a munka teljesítésének feljegyzésénél a *«jegyzet»* rovatba be kell írni *azt a sorszámot vagy rendeleatszámot*, a mely alatt a munka teljesítése szükségesnek jeleztetett (példában a 94. sorszámmal: «86»), vagy a mely szám alatt annak teljesítése elrendeltetett;

ilyen esetekben annál a korábbi sorszámmal, mely alatt a munka teljesítése szükségesnek jeleztetett, az a későbbi sorszám, mely alatt a munka teljesítése van bejegyezve (a példában a 86. sorszámmal: «94»);

a *«jegyzet»* rovatba irandó továbbá *annak a jelentésnek* a száma, a mely alatt a szolgálati napló illető tételére vonatkozólag a birtokosnak vagy a m. kir. járási erdőgondnokságnak jelentés tétel (a példában a 87. sorszámmal);

a *«jegyzet»* rovatba kell írni az *erdei rovatos naplónak azt a sorszámát is*, a mely alatt ugyanaz a kihágási eset az erdei rovatos naplóba bevezettetett (a példában a 88. sorszámmal);

a szolgálati naplónak bárki által és bármely alkalommal való láttamozása szintén a *«jegyzet»* rovatban történik (a példában a 89., 90., 91. és 93. sorszámmal).

A szolgálati napló vezetésének itt fel nem sorolt részleteire a kellő felvilágosítást és utbaigazítást az erdőőr és erdőszolga a m. kir. járási erdőgondnokságtól nyeri, a kihez, ha valami tekintetben az eljárással nincsen tisztában, utbaigazításért és oktatásért fordulni köteles.

Ha az erdőőr és erdőszolga a m. kir. járási erdőgondnokság kiküldöttével, vagy magával a birtokossal találkozik, avagy náluk jelentkezik, *szolgálati naplóját felszólítás nélkül előmutatni tartozik*; egyuttal köteles nekik a kerületben vagy az őrzésben folyó munkálatok menetéről, az esetleg tapasztalt rendellenességekről és figyelmet érdemlő minden körülményről szóbelileg is jelentést tenni, s további utasításaikat, valamint a szolgálati napló láttamozását is kérni. Sürgősebb esetekben azonban az erdőőr vagy erdőszolga köteles írásbeli jelentést tenni, vagy pedig alkalmat keresni arra, hogy a birtokosnak, vagy a m. kir. járási erdőgondnokságnak

az általa tapasztaltakat a fentebbiek szerint szóbelileg bejelenthesse s tőlük utasítást kérhessen.

Az erdőszolgának ezek még a föléje rendelt erdőőrrel szemben is kötelességét képezik.

Az erdőőr és erdőszolga a *szolgálati naplót* elveszés, elpiszkolódás, elrongyolódás ellen a leggondosabban megőrizni tartozik.

Ha a szolgálati napló esetleg mégis elvész vagy megsemmisül, arról a birtokosnak és a m. kir. járási erdőgondnokságnak azonnal jelentés teendő.

Az erdőszolgát a m. kir. járási erdőgondnokság a birtokossal egyetértésben, a szolgálati napló vezetésének kötelezettsége alól indokolt esetben felmentheti.

A szolgálati naplót azonban az erdőszolga ilyen esetben is gondosan megőrizni, mindig magával hordani, s a fentebbiekben meghatározott alkalmakkor előmutatni köteles.

Ha a szolgálati napló betelik, az erdőőr és erdőszolga köteles azt a m. kir. járási erdőgondnokságnak lezárás végett bemutatni, s ugyanakkor a szolgálati napló tartozékát képező leltári kimutatásba folytatólag bevezettetni s azután mint leltári tárgyat gondosan megőrizni mindaddig, míg alkalmazása helyén marad vagy szolgálatától meg nem válik, illetőleg a míg azt a többi leltári tárgygyal együtt a 4. §. szerint át nem adja.

Ha az erdőőr vagy erdőszolga a szolgálatból kilép, köteles az általa vezetett szolgálati naplót a m. kir. járási erdőgondnokságnak, ha pedig máshova áthelyeztetik, illetőleg ha szabadságolás vagy más ok miatt bármily rövid időre is helyettesítetik, utódjának, illetőleg helyettesének átadni.

d) Erdei rovatos napló.

Az erdei rovatos napló az erdei kihágási eseteknek hiteles feljegyzésére szolgál.

Ennek a naplónak a vezetésére és kezelésére nézve az 1879. évi XXXI. törvénycikk (erdőtörvény) 41. §-a a következő rendelkezéseket tartalmazza:

«Az állami erdők és a 17. §-ban megnevezett többi

erdőbirtokosok* fölesketett erdőőrei kötelesek, a mennyiben a 37. §. e) pontjában kikötött feltételeknek megfelelnek,** a földmivelési . . . minister által meghatározandó minta szerint, erdei rovatos naplót vezetni, melybe a felügyeletükre bízott erdőterületen elkövetett minden erdei kihágást bejegyeznek, akár önmaguk közvetlenül jöttek azoknak tudomására, akár mások közleménye által.

Ezen naplónak magában kell foglalnia lehetőleg a tettések nevét, polgári állását és lakhelyét, a tett elkövetésére vonatkozó bizonyítékokat s a kártétel megjelölését.

Az erdőőrök a naplót önmaguk tartoznak írni és aláírni.

A bejegyzésekben változtatni vagy azokat kitörölni vagy kivakarni nem szabad. Minden pótlás vagy helyreigazítás a kelet kitételével külön bejegyzendő.»

Az erdei rovatos napló vezetésére és kezelésére vonatkozó részletes utasítást — melyet a földmivelésügyi m. kir. minister 1880. évi 24,931. szám alatt adott ki — az erdei rovatos napló szószerint tartalmazza.***

Az erdei rovatos naplóba bevezetett és teljesen felderített erdei kihágási esetek bejelentését az erdőőr vagy az által teljesíti, hogy az erdei rovatos naplót a m. kir. járási erdőgondnokságnak személyesen bemutatja, vagy amennyiben máshol lakik, az által, hogy a feljegyzett s teljesen felderített eseteket a m. kir. járási erdőgondnoksághoz az ez által meghatározott módon, kimutatásba foglalva, az erre kitűzött időben betérjeszti.

Az erdei rovatos napló vezetésénél és a kihágási esetek bejelentésénél fentebbiek szerint követendő eljárásra és annak további részleteire nézve (pl. hogy a birtokos az erdei kihágásokról mikor és mily módon értesíttessék stb.) az erdőőr a szükséges felvilágosításokat és beoktatást a m. kir. járási erdőgondnokságtól kapja.

* Lásd a 27. §. d) pontjánál * alatt (53. old.)

** Lásd a 6. §. d) pontját (9. old.).

*** Az erdei rovatos napló megszerezhető a földmivelésügyi m. kir. ministerium számvevőségének erdészeti csoportjánál darabonként 60 kr-ával.

Ha az erdei rovatos napló elvész vagy megsemmisül, arról a birtokosnak és a m. kir. járási erdőgondnokságnak azonnal jelentés teendő.

A betelt erdei rovatos naplók megőrzésére, illetőleg kezelésére, valamint az erdei rovatos naplónak szolgálatból való kilépés, áthelyezés vagy helyettesítés esetében szükségessé váló átadására nézve akképen kell eljárni, amint az a szolgálati naplóra vonatkozólag a megelőző c) pont utolsó két bekezdésében meg van írva.

e) Jelző balta.

A birtokos az erdőört és erdőszolgát fa-bélyegzésre alkalmas jelző baltával is elláthatja.

Az erdőörnek és erdőszolgának a jelző balta használatára és gondos őrizetére vonatkozó részletes utasításokat a m. kir. járási erdőgondnokság adja meg, mely utasítások a szolgálati napló tartozékát képező füzetbe is beiratnak.

Ezeknek az utasításoknak meg nem tartása vagy megszegése szolgálati vétséget képez ; ha pedig az erdőör vagy erdőszolga a rábizott bélyegző használatával visszaélést követ el, ez mint *súlyosabb beszámítás alá eső vétség* büntetettetik.***

*Általános szabályul tekintendő, hogy a jelző baltát az erdőör és erdőszolga idegeneknek (munkásoknak, fuvarosoknak stb.) semmi szín alatt át nem adhatja ; ha pedig hamisításnak jön nyomára, erről a birtokost, valamint a m. kir. járási erdőgondnokságot *sürgősen értesíteni köteles.**

f) Mérő eszközök és írószeresek.

Az erdőör és erdőszolga egyéb felszerelésein kívül köteles szolgálat közben magával hordani :

- 1. összehajtható és zsebben vagy táskában hordható 1 méteres mérő vesszőt, vagy 2—3 m. hosszú mérőszalagot ;*
- 2. fára való írásra alkalmas u. n. ács-czeruzát ;*
- 3. közönséges czeruzát.*

Máskülönbén pedig az erdőörnek és erdőszolgának igyekeznie kell, hogy az erdőgazdaság körében gyakrabban hasz-

* Lásd a fegyelmi szabályok (II. rész) 34. §-ának n) pontját.

** Lásd a fegyelmi szabályok (II. rész) 34. §-ának 1. pontját és 33. §-ának b) pontját.

nálatba kerülő egyéb mérő eszközök (faátaló, mérő láncz) használatát elsajátítsa, valamint hogy magát a kisebb területek felmérésébe és az álló és fekvő fák fatömegének megbecslésébe is lehetőleg begyakorolja.

g) *Egyenruha.*

Ha az erdőőr és erdőszolga *egyenruha viselésére* feljogosítottak, illetőleg köteleztetik, abban az esetben az előirt egyenruhát mindig rendben és tisztán tartani és az egyenruha viselésére nézve esetről-esetre megállapított feltételeket szigoruan megtartani köteles.

17. §.

(Az erdőőr és erdőszolga viselkedése a birtokossal, az erdészeti tisztviselőkkel, a hatósági és más hivatalos személyekkel és a magánfelekkel szemben.)

Az erdőőr és erdőszolga a birtokossal, az erdészeti tisztviselőkkel, a hatósági és más hivatalos személyekkel és a magánfelekkel szemben: általában véve előzékeny, szolgálatrakész és tisztességtudó magaviseletet tanusítani tartozik.

Ha az erdőőr vagy erdőszolga *a birtokostól* szolgálata körébe vágó olyan utasítást vagy rendelkezést kap, melyre nézve azt találja, vagy úgy gondolja, hogy az utasítás vagy rendelkezés a fennálló törvényekkel, szabályokkal, rendeletekkel, a m. kir. járási erdőgondnokság utasításaival, avagy a jelen szolgálati és fegyelmi szabályokban foglaltakkal ellenkezik, köteles erről a birtokost felvilágosítani, a következőképen tisztességtudóan figyelmeztetni és egyszersmind felkérni, hogy a felmerült ügyben az adott utasítás vagy rendelkezés végrehajtása előtt a m. kir. járási erdőgondnokság véleményét meghallgassa. Ha a birtokos az adott utasítás vagy rendelkezés végrehajtását a m. kir. járási erdőgondnokság véleményének mellőzésével s az erdőőr vagy erdőszolga által adott felvilágosítás és figyelmeztetés daczára is kívánja, az erdőőr és erdőszolga a birtokost felkéri, hogy az adott utasítást vagy rendelkezést a szolgálati naplóba szószerint beírja, még pedig azzal a megjegyzéssel, hogy a bir-

tokost ő a szabálytalanságra és annak következményeire figyelmeztette s végül a szolgálati naplót a birtokossal aláíratta. Ezek után az erdőőr és erdőszolga a nyert utasítást és rendelkezést, *ha az az általa letett esküvel világosan nem ellenkezik, a birtokos felelőségére*. végrehajthatja ugyan, a felmerült esetről azonban a m. kir. járási erdőgondnokságot, *mindenkor azonnal értesíteni köteles*.

Hasonlóképen jár el az erdőőr és erdőszolga akkor is, ha a birtokostól olyan utasítást kap, mely nem törvény- vagy szabályellenes ugyan, de a birtokos érdekeivel erdőgazdasági vagy más szempontból ellenkezik. Az ilyen utasításokat azonban, ha a birtokos kívánja, okvetlenül végrehajtani tartozik.

Ha az erdőőr és erdőszolga erdészeti tisztviselővel hatósági vagy más hivatalos személyekkel találkozik, azoknak katonásan köszönni tartozik; ezenkívül azoknak, a kiknek szolgálati szempontból alárendelve van, köteles az első találkozás alkalmával magát bemutatni.

18. §.

(Az erdőőr és erdőszolga viselkedése egymással szemben.)

Az erdőszolga a föléje rendelt erdőőrrel szemben köteles általában véve szolgálatra kész és tisztességtudó magaviseletet tanusítani s az erdőőr által adott oktatást és figyelmeztetéseket meghallgatni és azokhoz alkalmazkodni.

Az erdőőr az alája rendelt erdőszolgával szemben köteles erélyes, de emberséges, tisztességes, jóindulatu bánásmódot tanusítani; vele szemben minden indulatosságtól, gorombaságtól szigoruan tartózkodni; a helytelenségekre és eljárásának esetleges hiányára higgadt komolysággal oktatólag figyelmeztetni.

NEGYEDIK FEJEZET.

**Az erdőőrök és erdőszolgák szolgálati teendői-
nek részletes előírása.**

19. §.

(Szolgálati teendők a birtokhatárok, mérnöki és gazdasági jelek, építmények stb. felügyeleténél.)

A birtokhatárok, gazdasági jelek, mérnöki jelek, továbbá az erdőhöz (kopár területhez) tartozó épületek, építmények, utak, ösvények, marhacsapások felügyelete és épségben tartása tekintetében az erdőőr és erdőszolga teendőjét képezi:

a) ha a birtokhatárok még pontosan megállapítva és határjelekkel biztosítva nincsenek, megvizsgálja, hogy az őrzés, illetőleg a kerület átvétele alkalmával neki bemutatott erdő (kopár) terület szélein nem történt-e valami foglalás vagy engedély nélküli használat (irtás stb.); s ha igen, feljegyzi a foglalt (vagy irtott) terület nagyságát, az engedély nélkül foganatosított használat nemét és mennyiségét, a tettes nevét, állását és lakhelyét s a tett elkövetésének idejét;

ha pedig a birtokhatárok megállapítva és biztosítva vannak, megvizsgálja, hogy a határjelek (határhalmok, határfák, határárkok) és a határjelek között fekvő határvonalak (az erdőszélek) szándékosan, vagy gondatlanságból nem sértek-e meg s ha igen, ezt szolgálati naplójába feljegyzi; megvizsgálja továbbá, hogy a határjelek maguktól nem rongálódtak-e meg s ha a határjeleken rongálódásokat talál, azokat nyomban helyreigazítja; ha pedig a határjeleket egészben, vagy részben rossz állapotban levőknek találja, a nyiladékok pedig benőttek, a megújítandó jelek számát, a kitisztítandó nyiladék hosszát, a megújításhoz szükséges munka- és költségmennyiséget hozzávetőleg kiszámítja és

szolgálati naplójába bejegyezve a birtokosnak, valamint a m. kir. járási erdőgondnokságnak bejelenti;*

b) ha a gazdasági jelek közül a legeltetési tilalmat jelző u. n. tilalmi jelek, a «véderdő» feliratu jelek (halászati tilalmi táblák stb.) szándékosan, vagy gondatlanságból megromgáltattak, ezt szolgálati naplójába bejegyezi; **

ha pedig azok önmaguktól rossz állapotba jutnak, a helyreigazítást, amennyiben arra önmaga is képes, azonnal foganatosítja, a nagyobb munkaerőt, anyagot, szereket igénylő javításokra ellenben a birtokost kéri fel;

c) ha a mérnöki jeleken, nevezetesen a háromszögelési jeleken, a felmért vonalak kezdő és végpontjain csatlakozás céljából kijelölt és megszámozott fákon vagy felállított és megszámozott czölöpökön, az üzemosztályok, vágássorozatok és évi vágások határainak biztosítására felállított jeleken

* A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. törvényzikk 93. §-ának b) pontja szerint kihágást követ el, aki magán határ- és tilalmi jeleket jogosulatlanul szándékosan megsemmisít, elvisz, más helyre átesz, megromgál vagy kiás.

A határ- és földmérési jelekről szóló 1891. évi XLI. törvényzikk szerint pedig:

aki az ország határának megjelölésére szolgáló szobrot, kő- vagy faoszlopot, árkot, kő- vagy földhalmot vagy más jelzöt szándékosan és jogtalanul megromgál, vagy a határszobornak vagy oszlopnak feliratát vagy egyéb megjelölését részben vagy egészben, olvashatlanná vagy felismerhetlenné teszi: vétséget követ el [törvény 1. §-ából];

súlyosabban büntetik az, aki az előbb felsorolt határjeleket szándékosan és jogtalanul, ha nem is a birtokviszonyok megzavarása céljából megsemmisíti, kidönti, szétrombolja, felismerhetlenné teszi vagy áthelyezi [törvény 2. §-ából];

a kísérlet is büntetendő [törvény 2. §-ából];

a fentebbiekben meghatározott cselekmények vétséget képeznek akkor is, ha azok törvényhatósági vagy községi határjelre vonatkozólag követtetnek el [törvény 3. §-ából];

Végül a magyar büntető törvénykönyv (1878. évi V. törvényzikk) szerint határjel-hamisítás vétségét képezi: ha valaki valamely határkövet, vagy a határ megjelölésére szolgáló jelzöt, vagy más tárgyat károsítási szándékból megsemmisít, elvisz vagy más helyre átesz [törvény 407. §-ából].

** Lásd a 22. §. 1. B. e) pontját a 46. oldalon és a 29. §. 2. p) pontját az 59. oldalon.

(vagy határfákon) stb. fordulnak elő gondatlanságból eredő vagy szándékos rongálások, azokat a m. kir. járási erdőgondnokságnak azonnal bejelenti; ugy szintén bejelenti közvetlenül a m. kir. járási erdőgondnokságnak azt is, ha a mérnöki jelek maguktól rossz állapotba jutnak és megújítandók; *

d) ha az erdőhöz (kopár területhez) tartozó épületek, építmények (vizszabályozási, szállítási stb. berendezések), utak, hidak, ösvények, marhacsapások, kerítések stb. rongyáltatnak meg, ezeket feljegyzi s a rongálásokról a birtokost azonnal értesíti.

(A határjelek, gazdasági jelek, mérnöki jelek, épületek és építmények időszaki megvizsgálásának kötelezettsége a 15. §. *h)* és *k)* pontjában van előírva.)

20. §.

(Szolgálati teendők: a) száraz fák, b) széldöntések, c) kártékony rovarok, d) hónyomás és hótörés, e) árvízkarok, f) gyomok, g) ültetvények, h) magtermések stb. megfigyelésénél.)

Az erdőőr és erdőszolga az őrjárásához, illetőleg kerülethez tartozó erdők (kopár területek) bejárása alkalmával az előforduló változásokat, különösebb eseményeket, figyelmet érdemlő körülményeket mindenkor pontosan megfigyelni, számbavenni, feljegyezni és bejelenteni tartozik; nevezetesen:

a) ha az erdőben kiszáradt álló fákat, vagy itt-ott egyes kidőlt (földön fekvő) fákat talál, a melyeket az erdőből haszonnal kiszállítani és felhasználni lehet, azokat felméri, a szolgálati naplóba beírja s a számba vett fákat a szolgálati napló tételszámával megjelöli;

b) ha az erdőben kidőlt facsoportok, kisebb vagy nagyobb széldöntések találhatnak, azok közül a szórványos és kisebb széldöntvényeket darabszám szerint, a nagyobb terjedel-

* A határ- és földmérési jelekről szóló 1891. évi XLI. törvény-czikk szerint: vétséget követ el, aki a polgári vagy katonai hatóság által elrendelt földmérés (háromszögmérés) céljából felállított gulát, oszlopot, czöveket, vagy e célra alkalmazott más jelzőt szándékosan és jogtalanul megrongál, megsemmisít, eltávolít vagy áthelyez [törvény 4. §-ából].

Lásd még a 22. §. 1. B. e) pontját a 46. oldalon.

müeket pedig, a hol a kidőlt fák összekuszálva és töredezve vannak, területnagyság szerint számbaveszi s ha a szél-döntés fenyvesben van, azt is megfigyeli, hogy káros rovarok (szűfélék) nem fordulnak-e elő ;

c) ha a kártékony rovarok és állatok (fenyvesekben a szű-félék, az apácza-lepke stb. ; tölgyesekben a bucsus pohók ; ákáczosokban a paizstetű ; csemetekertekben a cserebogár-pajod, a lótetű, egér, madarak stb.) *előfordulnak*, arról a m. kir. járási erdőgondnokságnak és az érdekelt birtokosnak azonnal jelentést tesz és az irtásra, óvó intézkedések megtételére nézve utasítást kér ;

az erdőben előfordulható káros rovarok megismerésére, életmódjára, a károsítás módjára, az óvó és irtó munkálatokra nézve az erdőőr és erdőszolga az oktatást a m. kir. járási erdőgondnokságtól nyeri, a kihez a szükséges ismeretek elsajátítása végett oktatásért fordulni köteles ;

d) ha hőnyomás (főleg fenyvesekben) vagy hőtörés *okoz egyes fák letörése, kiforgatása vagy fiatalosok lenyomása által kárt*, ezt a letört, vagy kiforgatott fák kihasználása iránti intézkedések megtétele végett a birtokosnak és a m. kir. járási erdőgondnokságnak bejelenti ; ha lavina-törések nyomai mutatkoznak (magas hegységben, havasi régiókban, vagy meredek hegyoldalokon, utak felett stb.), a lavina kiindulási helyét megfigyeli s arról a védelmi intézkedések megtétele (lavinafogók építése, befásítás) végett jelentést tesz ;

e) ha árvizek, záporok és tartós esőzések alkalmával vizmosások, szakadások, hegyesuszamlások keletkeznek, ha a patakok és folyó vizek medrében a víz lefolyását akadályozó *torlódások képződnek, ha patakok és folyó vizek medret változtatnak* s az erdő (kopár) területből egyes részeket elszakítanak, vagy elmosnak, mindezt gondosan megfigyeli s a korábbi állapottal szemben mutatkozó változást úgy a birtokosnak, mint a m. kir. járási erdőgondnokságnak azonnal bejelenti ;

f) ha az erdei gyomok a vetésekben, vagy ültetvényekben az apró csemetéket helyenként tulságosan beárnyékolják, vagy lenyomják, a beárnyékol, vagy lenyomott csemetéket felszabadítja ; ha pedig a felszabadításra nagyobb munkaerő

szükséges, azt a birtokostól idejekorán kéri; a kérés nem teljesítése esetében pedig a m. kir. járási erdőgondnokságnak jelentést tesz; ugyanezt az eljárást követi akkor is, *ha a vetésekben és ültetvényekben* (vagy a csemetekertekben) *a tavaszi hóolvadáskor, vagy hosszas esőzés alkalmával összegyűlő és állva maradó víz* alól az elborított csemeték felszabadítása válik szükségessé;

g) ha az ültetvényekben szárazság miatt, vagy más okból a csemeték egy része kiszárad, azok mennyiségét a legközelebbi ültetési időszak előtt részletesen megbecsüli s az utánpótlás iránti intézkedés megtétele végett a birtokosnak és a m. kir. járási erdőgondnokságnak bejelenti;

h) ha jó magtermésre van kilátás, ezt a birtokosnak és a m. kir. járási erdőgondnokságnak bejelenti; a magtermés fejlődését a megérésig figyelemmel kíséri és időről-időre erről is jelentést tesz.

21. §.

(Szolgálati teendők a gazdasági munkálatok vezetésénél: *a) határbiztosítás, b) vágáskihasználás, c) fafelvétel, d) vágástakarítás, e) gyérités és tisztítás, f) szárazfa-használat, g) alomgyűjtés, h) kötermelés és más mellékhaszonvétel, i) vetőmaggyűjtés, j) csemetekerti munkák, k) erdősitések, l) gazdasági jelek felállítása, m) egyéb munkálatok alkalmával.)*

Ha az erdőőr vagy erdőszolga gazdasági munkálatok vezetésével bizatik meg, általában a birtokostól és a m. kir. járási erdőgondnokságtól nyert utasítás szerint jár el, s különösen felügyel arra, hogy:

a) határbiztosításnál a munkások a kitűzött időre kellő felszereléssel (csákánynyal, ásóval, kapával, fejszével és kézi kosárral) jelenjenek meg; a határjelek pontosan azokon a helyeken készíttessenek, a melyek erre a célra kijelöltettek; ha a határbiztosítás határhalmok felállítása által történik, ezek a fennálló szabályok — s esetleg a m. kir. járási erdőgondnokság által adott utasítások — szerint a kellő méretekkkel készüljenek; a határhalom kőből és alkalmas kötőanyagból (a kötőanyag moha, gyepphant, vagy föld), vagy kő hiányában

gyephantból és földből az egyes rétegek ledöngölésével nagy folytonos letaposásával tömötten készíttessék;

ha *legelő állatok rongálásától* lehet tartani, a kész határhalom addig, a míg teljesen megüledik és begyepesedik, ezölöp-, vagy rud-kerítéssel körülvéttessék; és az a sok helyen megszokott eljárás, hogy a határhalom helyén sövénykerítés készíttetik és a határhalom ebbe föld, kő stb. beszórása által állíttatik fel: általában mellőztessék;

ott a hol a határt nyiladék képezi, a nyiladék mindenütt a kijelölt szélességgel birjon;

b) a fahasználatok az erre megszabott időben és módon fogatosíttassanak; *vágások kihasználásánál* a kijelölt és átadott vágás határai pontosan betartassanak; *a vágás határfái és határjelei*, valamint a vágásterületen fentartásra kijelölt fák (magfák stb.) teljesen sértetlenül maradjanak; az erdő egyéb területein engedélyezett fahasználatoknál (tulkoros fák, széldöntések, szárazfák stb.) a fatermelés és fuvarozás alkalmával a környező fák meg ne sérüljenek; *a fatermelésnél* alacsony tuskók hagyassanak (véderdőkben 50—60 cm. magas tuskók védelmi célból kivételesen hagyhatók) és a fafeldolgozás takarékosan történjék; úgy a fatermelésnél, mint a fuvarozásnál a fiatalosok teljes kiméletben részesíttessenek; *a fuvarosok* a vágásterületen vagy más tilalmasokban marhájukat ki ne bocsássák; *a munkások* stb. a tüzelésre kijelölt helyen kívül tüzet ne rakjanak, távozásuk előtt a tüzet teljesen eloltsák; *fahasználatot* arra jogosulatlanok ne gyakoroljanak, a jogosultak pedig a jogosultság mértékétul ne lépjék; *a fatermelés és fuvarozás a megszabott időben történjék*, s ezek befejeztével a vágásterület kitakaríttassék;

c) fafelvételnél a mérés pontosan történjék; a méréshez használt *átlaló és mérőszalag* a munka megkezdése előtt próbaméréssel mindenkor megvizsgáltassék (az átlaló szárai vagy rudja nincsenek-e elgörbülve, s az átlaló nem mutat-e többet vagy kevesebbet a tényleges vastagságnál) s ha hibás, kiigazíttassék vagy kicseréltessék; a megmért faanyagok lebélyegzése, jegyzékbe vétele és számozása az adott utasítások szerint történjék;

d) a *vágástakarítás*, ha azt az üzemterv vagy az üzemterv alapján az illetékes hatóság elrendeli, az utasításnak megfelelően történjék (pl. a vágási hulladék, gallyak, kéreg stb., a mennyiben fel nem használható, a vágás széleire gyűjtessék aképen, hogy az, legelő állatok ellen, egyuttal korlátot képezzen; a vágás-szélekre ki nem hordható többi hulladék pedig a lejtő irányában az egész hegyoldalon, illetőleg területen párhuzamos sorokba aképen gyűjtessék, hogy a hulladéksorok alapszélessége 2 m.-nél nagyobb sehol ne legyen, a sorközök szélessége pedig a csemeteültetési távolságnak mindenütt többszöröse legyen);

e) *gyéritésnél, tisztításnál és egyéb erdőápolási munkálatoknál* a munkához megbízható emberek, megfelelő szerszámokkal alkalmaztassanak; s azok a munka megkezdése előtt a teendőkbe és az eljárásba alaposan beoktattassanak és begyakoroltassanak és a munkálatok szigorúan az utasítások szerint történjenek (pl. *gyéritésnél és tisztításnál* csak a teljesen elnyomott, elszáradt és száradásnak indult fák, továbbá a tenyésztés tárgyát nem képező fanemek, a rossz növésű és beteges fák távolíttassanak el); a fiatalosban hézag ne maradjon, vagyis az állvahagyott fáknek egymástól való távolsága a m. kir. járási erdőgondnokság által előre megszabott távolságnál sehol nagyobb ne legyen; az állvahagyott fák a termelésnél és a fa kiszállításánál meg ne sérüljenek; *felnyesésnél* éles szerszámok használtassanak, ágcsonkok ne hagyassanak; a fa kérge meg ne sértessék, le ne hasítottassék; minden fácskán elég nagy korona hagyassék;

f) ha a *száraz, hulladékfa* termelése és szállítása engedélyezve van, a termelés és szállítás csak a meghatározott napokon történjék; kár ne okoztassék; jogosulatlanok fát az erdőből ne szállítsanak;

g) az *üzemtervben megengedett alomgyűjtést* jogosulatlanok ne gyakorolják; csak száraz lomb gyűjtessék, s az is első sorban utakról, árkokból és kövér talaju, nem meredek helyekről; a gyűjtésnél vasgereblye vagy olyan szerszám, a mi a gyökereket és fiatal csemetéket megsérthetné, ne használtassék;

h) *kő-, kavics-, agyag-, homok-, földtermelés, fűhasználat,*

erdei gyümölcsök, stb. szedése és egyéb haszonvételek gyakorlása az erre meghatározott helyen és időben történjék; károsítás sem fában sem talajban ne okoztassék; jogosulatlanok által használat ne gyakoroltassék;

i) vetőmaggyűjtésnél a mag csak erőteljes, szépnövésű fákról szedessék; a gyűjtött mag az átvétel alkalmával alaposan megvizsgáltassék, s a hibásoktól megtisztítottassék; az átvett mag az elvetésig megfelelő módon kezeltessék; az áttelelés céljából való elrakás (vermelés) stb., gondosan történjék; az elrakott mag tél folyamán gyakran megvizsgáltassék, s állatok ellen (egerek stb.) és tulságos nedvesség, megfagyás stb. ellen kellő védelemben részesítettassék;

j) csemetekerti munkálatoknál:

a kerítés úgy készítettassék, hogy tartós, olcsó, takaros legyen és állatok ellen kellő védelmet nyújtson; *a vízlevezetésre* a lejtő felőli oldalakon szükséges árkok megfelelően készítettessenek;

a talajmegművelésnél a fű és gyomok gyökere gondosan kiszedessék és eltávolítottassék; *vetés előtt a magvak csírázó-képessége megvizsgáltassék* és a vetés ennek megfelelő sűrűséggel történjék;

a vetést és a magvak betakarását az erre beoktatott és begyakorolt munkások megfelelően végezzék; *a magvak betakarása* ott, a hol a kert talaja agyag, vagy erősen agyagos, sohasem tisztán a kert talajával, hanem lehetőleg korhadékfölddel, portrágya- és homokos föld- vagy gyep-hamu-keverékkel történjék;

vetés után, ha szükséges és lehetséges, a sorok jól megöntöztessenek, s ha az öntözés, vagy az eső a magvak egy részéről a takarót lemossa, leiszapolja, a felszínre került magvak betakartassanak; *a bevetett ágyak jelzőtáblácskákkal elláttassanak,* s ezekre a táblákra a mag neve, a vetés napja úgy irassék rá, hogy azt az eső le ne mossa;

a csemetekertekben meglévő *csemetekészlet* minden év tavaszán és őszén, az erre megállapított időben, számbavétessék és a m. kir. járási erdőgondnokságnak bejelentessék;

csemetekiszedésnél a csemetéknek sem gyökere, sem szára, sem rügyei meg ne sértsenek, s a gyökerek meg ne száradjanak; *ha a talaj száraz és kötött* (agyag), a csemetekiszedés előtti napon jól megöntöztessék; *a kiszedett csemeték* átválogattassanak, az ültetésre nem alkalmas, gyengébb, de ép csemeték, ott a hol a hely és munkaerő ezt lehetővé teszi és a hol iskolázott csemeték ültetése szükséges vagy kívánatos, iskolázásra külön vermettessenek, az ültetésre alkalmasok pedig megszámlálva és kötegekbe foglalva az ültetésig lehetőleg árnyékos helyen elvermettessenek és megöntöztessenek;

az átiskolázás a meghatározott sor- és csemetetávolság szerint történjék;

a vetés (a tavasz és nyár folyamán) madarak, egerek, pajodok stb. ellen folytonos megfigyelés és védelem alatt tartassék;

ha a csemetekertekben a gyomok előbujni kezdenek, azok minden halogatás nélkül azonnal eltávolíttassanak, úgy hogy a kert állandóan gyommentes legyen; *a gyomlálás és kapálás lehetőleg eső után*, vagy pedig erős megöntözés után fogatosíttassék, aképen, hogy a gyomok gyökere is eltávolíttassék, a csemeték azonban teljesen megkíméltessenek;

ha attól lehet tartani, hogy a fagy a csemetéket felhuzza (napos fekvésű csemetekertekben), a csemetesorközök a hóésés előtt lombbal, mohával, vagy szalmával letakartassanak; *ha a fagy kora tavasszal a csemetéket felhuzza*, a felhuzott csemeték visszahelyeztessenek;

k) erdősítésnél:

a csemetekertben kiszedett és elvermelt csemeték a megszabott időre az ültetés helyére szállíttassanak és ott lehetőleg víz közelében és árnyékos helyen gondosan elvermettessenek; *szállítás alkalmával a csemeték* (kötegek), gyökerekkel pépbe mártva (akár szekéren, akár háti kosarakban történik a szállítás), nedves moha, alom, vagy szalma közé rakassanak, megszáradás ellen teljesen megvédessenek; a beszerzett és vasúton érkezett csemeték a megérkezés után azonnal az ültetés helyére szállíttassanak, kicsomagol-

tassanak és jól megáztatva szintén elvermeltessenek; az ültetéshez a szükséges *munkások* alkalmas szerszámokkal (ültető-kapa, lyukasztó lapoczká, kis kézi kosár és 1—2 fejsze) felszerelve idejekorán munkába állíttassanak; az *alkalmazott munkások* a teendőket teljesen megtanulják; munkaközben a csemetéket el ne hullassák, szándékosan el ne szórják vagy el ne rejtsek s a csemeték gyökerét a beültetésig állandóan nedvességben tartsák; a megbizhatlan, vagy engedetlen egyének pedig a munkából kitiltassanak;

az *ültetés* a megállapított sor- és csemetetávolság pontos betartásával történjék; a *csemetefészkek* talaja elég mélyre felkapáltassék, az ültető lyukak megfelelő nagyságban készíttessenek; a *csemetegyökök* az ültető-lyukban természetes elhelyezést találjanak, s úgy ültetessenek, hogy a talaj leülepedése után is olyan mélyen legyenek, a milyen mélyen eredetileg voltak a földben; a *csemeték körül a föld annyira összenyomassék*, hogy azok biztos állást nyerjenek (könnyen kihuzhatók ne legyenek);

napos oldalokon, agyagos talajnál az elültetett csemeték körül a fészkek lombbal, horhadék földdel, mohával, forgácssal, kővel stb. betakartassék, hogy ez által a fészkek a kiszáradás ellen és a csemete a következő tavasszal fagyfelhuzás ellen megvédessék; *lejtős oldalokon*, ha a csemetéket a fű és gyom lenyomásától lehet féltetni, a fészkek vagy védelmet nyújtó tuskók alá készíttessenek, vagy a lejtő irányában jó hosszúra kikapáltassanak, s a csemeték úgy ültetessenek, hogy azokat a hó által lenyomott gyom el ne érje; *nedves síkságon dombos ültetés alkalmaztassék*, de úgy, hogy a csemetegyökök lehetőleg a természetes talajba is leérjenek; *mezőgazdasági használat*tal kapcsolatos vetésnél és ültetésnél a sorközökben csak azok a növények természetessenek, a melyek erre a célra megállapítottak s azok is a csemete- (vagy vetés-) soroktól olyan távolságban, hogy a csemetéket fejlődésükben ne akadályozhassák; a csemeték a mezei termények kapálása és betakarítása alkalmával teljesen megkíméltesse; az esetleg kiszáradt csemeték helyén támadó és egyéb hézagok mindenkor pótoltsassanak;

a beültetett terület szélei a feltünőbb pontokon tilalmi jelekkel elláttassanak.

l) a tilalmi jelek és egyéb gazdasági jelek tartós anyagból készíttessenek és a kijelölt helyen szembetűnő módon állíttassanak fel ;

m) az itt nem említett egyéb munkálatoknál a m. kir. járási erdőgondnokság utasításai betartassanak ; s a fentiekben felsorolt munkálatoknál is a m. kir. járási erdőgondnokságnak a helyi viszonyok figyelembe vételével adott külön utasításai pontosan végrehajttassanak.

22. §.

(Szolgálati teendők : 1. az erdei kihágások (A) erdei lopások, B) erdei kártételek, C) veszélyes cselekmények és mulasztások), továbbá 2. az erdőtörvény kivételes intézkedéseinek megszegése eseteiben).

1. Erdei lopások, erdei kártételek, veszélyes cselekmények és mulasztások. Az 1879. évi XXXI. törvényczikk (erdőtörvény) szerint erdei kihágást, még pedig :

A) erdei lopást követ el az :

a) aki valamely erdőben létező élőfát vagy ott létező levágott, de eladásra vagy felhasználásra még fel nem dolgozott fát lop [törvény 90. §-ából] ;

b) aki valamely élőfa ágait, galyait letöri vagy levágja és ellopja ; élőfáról annak kérgét lehasítja és ellopja [törv. 92. §-ából] ;

c) aki valamely elszáradt vagy az elemek által letört fát, ágat galyat vagy tuskót lop [törv. 93. §-ából] ;

d) aki valamely nem élő fa kérgét hántja le és ellopja, vagy már lehántott fakérgét lop [törv. 94. §-ából] ;

e) aki száraz vagy zöld faleveleket vagy mohot lop [törv. 94. §-ából] ;

f) aki gubacsot, tölgy-, bükk-, fenyő- vagy más erdei magot, vagy erdei gyümölcsöt, gombát, korhadékot, földet, agyagot, tőzeget, meszet, gyephantot, fagyökeret, füvet, vagy egyéb erdei terméket lop [törv. 95. §-ából] ;

g) aki *fanedvet* (gyanta, terpentín, nyír- és jávorlé) lop [törv. 96. §-ából];

az *orgazdaság* és *bűnpártolás* amennyiben erdei kihágást képező cselekményből származó dologra, illetőleg ily kihágás tettesére vonatkozólag követtetik el, szintén büntetés alá esik [törv. 97. §-ából];

a fentebbi pontokban meghatározott cselekmények *kísérlete* is büntetés alá esik [törv. 99. §-ából];

B) *erdei kártételt* követ el az:

a) aki oly erdőben, melyben a legeltetésre nincs joga, *szándékosan, vagy gondatlanságból legeltet*; vagy ha a legeltetésre jogosított ebbeli jogosultságát, a legeltetés helyére, idejére, vagy a legeltetett állatok fajára, vagy azok számára nézve tullepte [törv. 100. és 101. §-aiból];

legeltetési kihágást követ el az is, a ki valamely állatot másnak erdejébe legeltetési szándék nélkül ugyan, de jogszerűen behajt; vagy a felügyeletére bízott állatot másnak erdejébe gondatlanságból bemenni engedi; ha mindazonáltal valamely állat csakis az erdőbe való menekülés által óvathatott meg a fenyegető közvetlen veszélytől, ez esetben büntetésnek nincs helye, az okozott kár azonban ez esetben is megtérítendő [törv. 103. §-ából];

súlyosabb büntetés alá esik a legeltetési kihágás, ha a legeltetés 15 éven aluli, vagy a tilalom alatt álló erdőben, vagy pedig véderdőben, avagy futóhomokban álló erdőkben történik; továbbá: ha a legeltetés, hat éven aluli, mesterseges ültetvények vagy erdei vetések közt, avagy faiskolában történt; végül: ha a legeltetés laza talaju erdőben, vagy nedves időjárásakor történt, vagy ha a kárt tevő egy napnál tovább legeltetett [törv. 102. és 100. §-aiból];

b) a *ki élőfát le- vagy bevágás, megfúrás, rovatozás, gyűrűzés, jelzés, lehámozás, fűrészelés, a gyökerek feltakarása, gyantanyilások fel- vagy tovább szakítása, vagy bármi más módon megrongál*; vagy a ki az élő fa galyát vagy ágát letöri, levágja, megvagdálja, vagy a fát más hasonló módon megrongálja [törv. 105. §-ából];

e) a ki másnak erdejében *jogtalanul földet, érczet, kőszemet, követ*, gyepet, vagy egyéb talaj-alkatrészeket ás, vagy az erdőbe követ, vagy más *a talajra nézve kártékony anyagot hord* [törv. 107. §-ából];

d) a ki idegen erdőben *faizási vagy alomhordási, vagy egyéb természedésre engedélylyel bír*, de a fát, galyat, almot, vagy egyéb erdei terméket nem a meghatározott mennyiségben, időben, vagy nem azon erdőrészből viszi, melyből annak vételére jogosítva van; vagy a ki az alomgyűjtésnél, vagy galyszedésnél vasgereblyét, vagy vágó eszközt használ; vagy pedig az őt illető faizási, vagy erdőtermék-szedési jogával visszaélve, azt vagy másra ruházza, vagy másnak érdekében gyakorolja, vagy pedig a szedett fát, illetőleg erdei terméket eladja; egyáltalán, ha a megjelölt jogának határain túllép [törv. 108. §-ából];

e) végül erdei kártételt képez: *a levágott fának*, vagy más erdei terméknek, *a kerítésnek, ároknak, medernek, partnak, töltésnek, hidnak, átmetszetnek, utnak, ergettyűnek* vagy *csusztatónak, vízfogónak, vagy a fausztatásra szolgáló más eszközöknek, továbbá tilalmi táblának, jelző, vagy utmutató póznának*, a távolsági, vagy bármely más az erdőművelés vagy használat céljából alkalmazott jelnek, vagy műveknek *megrongálása*, ugyszintén a szénégetésre összehordott vagy ölbe rakott fák szétbontása [törv. 106. §-ából];

C) *veszélyes cselekményt* vagy *mulasztást* követ el:

a) a ki az erdőtörvény 9. §-a* határozmányainak megsértésével *az erdőben, vagy annak közelében tüzet gerjeszt* [törv. 109. §-ának 1. pontja];

b) a ki az általa vagy hozzájárulásával avagy jelenlétében gerjesztett *tüzet kellő felügyelet nélkül hagyja*, vagy a

* Erdőtörvény 9. §-a: «Az erdőkben és azok közelében száz méternyi távolságon belül, csak az erdőégések megakadályozására szükséges óvrendszabályok megtartása s idegeneknek még azon felül, csak az erdészeti személyzet engedélye mellett szabad tüzet rakni; azonban az erdőőrök az általuk őrzött területeken, a favágók a vágásokban, a kőfejtők a kőbányákban és a nyájukat legeltető pásztorok főzés és felmelegedés végett, oly veszélytelen helyen, melyeken az erdőbirtokos a tüzgerjesztést vilá-

tűzveszélynek kikerülésére szükséges, és a létezett viszonyok közt eszközölhetővé vált intézkedéseket elmulasztja [törv. 109. §-ának 2. pontja];

c) a ki az erdőtörvény 11. §-ának* eleget tenni elmulasztja [törv. 109. §-ának 3. pontja];

d) a ki *erdőégés* esetében annak *oltására kötelezve lévén, ezen kötelezettségének, alapos ok nélkül nem tesz eleget*, vagy az oltást vezető hatósági közeg rendelkezését alapos ok nélkül nem teljesíti [törv. 109. §-ának 4. pontja];

e) a ki valamely erdőben *jogtalanul vagy engedély nélkül*, vagy az engedélyezett helyen kívül *ergettyűt (csusztatót) készít*; meszet vagy szenet éget; szurkot, hamuzsirt, vagy kátrányt főz; kormot készít, fűrész- vagy egyéb gödröt ás; fa-rakodó, vagy dolgozó helyet, vagy műhelyet felállít; épület-, szerszám-, vagy egyéb használatra szánt fát farag, vagy más hasonló munkát teljesít [törv. 111. §-ából];

(ha az a), b) és c) alatt meghatározott cselekmény vagy mulasztás folytán, gondatlanságból tűzkár származott, a cselekmény vagy mulasztás súlyosabb beszámítás alá esik; ha a mész- vagy szénégetés, a szurok- vagy kátrányfőzés avagy koromkészítés vagy hamunyerés végett gerjesztett tűzből gondatlanság folytán tűzvész származott, ugy szintén, ha a tűz, az égés következtében nyerendő hamu jogtalan

gosan el nem tiltotta, a kellő óvrendszabályok megtartása mellett rakhatnak tüzet.

A ki tüzet rak, minden esetben tartozik azt eltávolítása előtt teljesen eloltani,

Különösen száraz időjárás alkalmával, az erdőrendészeti hatóság a tüzelést az erdőben egészen eltilthatja.

* Erdőtörvény 11. §-a: «A ki erdőben vagy annak közelében elhagyott tüzet talál, tartozik azt lehetőleg eloltani, ha pedig azt eloltani már nem bírja, vagy ha erdőégetést vesz észre, vagy annak tudomására jut, tartozik azt az útjában eső legelső ház lakosainak tudtára adni, ezek pedig tartoznak az erdőégersről az erdőbirtokost vagy annak háznépét, vagy az erdőfelügyelettel megbízott személyzetet haladék nélkül értesíteni, vagy a legközelebbi községi előjáráságnak (lehetőleg a szolgabírónak, mezei rendőrkapitánynak) bejelenteni.»

eltulajdonításának czéljából gerjesztetett, habár tüzvész nem származott: a cselekmény szintén súlyosabb beszámítás alá esik [törv. 112. §-ából];

f) *aki az erdőben engedély nélkül kocsival tilos uton jár*; vagy habár azon erdőségben makkoltatásra vagy legeltetésre jogosított is, marhát tilos uton hajt; a ki engedély nélkül uj utat tör, vagy hat évesnél fiatalabb utánnövények közt jár [törv. 113. §-ából];

aki idegen erdőben a nélkül, hogy ahhoz jogosultsága volna, a közutakon kívül találtatik, ha ottani jelenléte közbiztonsági, vagy az erdőtulajdon biztonsága szempontjából aggályosnak tűnik fel, az erdész-személyzet tagjai által az erdőből kiutasítható és ha fejsze, fűrész vagy az erdőtermék szedésére alkalmas más eszköz vagy fegyver volna birtokában, az tőle elveendő [törvény 114. §-ából];

ha az erdőből kiutasított személy, a meghagyásnak nem tesz eleget, megbüntető; *ha pedig ellenszegül*, cselekménye súlyosabb beszámítás alá esik [törv. 114. §-ából].

2. Az erdőtörvény kivételes intézkedéseinek megszegése.

Ha valamely vidéken az erdei lopások igen gyakoriakká válnak, a közigazgatási bizottságok — az erdőbirtokosok kérelmére vagy a nélkül — fölterjesztett javaslata folytán a belügyminister elrendelheti, hogy azon a területen, valamint azokon is, a hol a lopott erdei termékek eladatni szoktak, ily termékek eladása és vétele csak azon feltétel alatt legyen eszközölhető, hogy *az eladó, az eladni szándékolt erdőtermék jogos szerzését, annak — a községelőljáróság által láttamozott — bizonyítványával igazolja, kitől azon erdőterméket szerezte* [törv. 115. §-ából].

A ki e rendelet megszegésével erdőterméket elad vagy vesz: megbüntető [törv. 116. §-ából].

*

A fentebbi 1. és 2. pontok alatt meghatározott erdei kihágások megakadályozása, kinyomozása és bejelentése tekintében az erdőőr és erdőszolga teendői általában véve a következők:

1. szorgalmas felügyelet és ellenőrködés által az *erdei kihágásokat* (lopásokat, erdei kártételeket, veszélyes cselekményeket, mulasztásokat) a lehetőségig *megakadályozza* ;

2. a szorgalmas felügyelet és ellenőrködés daczára is előforduló erdei *kihágásokat pontosan feljegyzi*, azok tetteseit és a tettesekkel együtt felelős személyeket *kinyomozza* ;

3. az *erdei kihágásokat és azok tetteseit*, a) az *erdőszolga*, ha irni tud és a naplóvezetés kötelezettsége alól fel nem mentetett, a szolgálati naplóba *feljegyzi*, s az esetek *bejelentése* tekintetében a reá nézve előirt eljárást követi ; b) az *erdőőr* az erdőszolgák által neki a szolgálati napló bemutatásával vagy szóbelileg bejelentett, — valamint a személyesen felfedezett erdei kihágási eseteket saját szolgálati naplójába, s egyszersmind erdei rovatos naplójába *feljegyzi*, s az esetek bejelentése tekintetében a reá nézve előirt eljárást követi.

Az, hogy az erdei kihágási eseteket a *szolgálati naplóban*, illetőleg az *erdei rovatos naplóban* hogyan kell *feljegyezni* és a feljegyzett erdei kihágási eseteket hogyan kell a *m. kir. járási erdőgondnokságnak bejelenteni*, a jelen § 1. és 2. pontja alatt, továbbá a következő 23–26. §-okban, valamint a 16. §. c) és d) pontjában van részletesen megírva.

23. §.

(Szolgálati teendők a tilosban talált legelő állatokkal való elbánás tekintetében.)

Legeltetési kihágások eseteiben a tilosban talált legelő állatok a tilalmasból mindenestre kihajtandók.

Ha a kihágás megállapítása, vagy folytatásának megakadályozása végett szükséges, az *erdőőr jogosítva van* a kárban talált állatokat lefoglalni. A lefoglalt állatok — ha csak azok a birtokos által egyezés folytán a tulajdonosnak vissza nem adattak — legfeljebb 48 óra alatt a község előljáróságának, jegyzőkönyv felvétele mellett, átadandók.

Ha az erdőőr a tilosban talált állatokat nem foglalta le, illetőleg be nem hajtotta, azokat az okokat, melyek miatt a lefoglalás illetőleg a behajtás lehetetlen, vagy pedig sürgőtlen volt, az erdei kihágási esettel kapcsolatosan feljegyezni tartozik.

Jogtalan legeltetés vagy valamely állatnak idegen erdőbe való jogtalan behajtása esetében a kártérítésen és pénzbüntetésen felül, az állatok után hajtópénz is fizetendő.

A hajtópénz nagysága az érték- és árszabályzatban van meghatározva.

A hajtópénzt az erdőőr és erdőszolga olyan kihágások esetében, a melyeknek tettese a birtokossal (a m. kir. járási erdőgondnokság felszámítása alapján) egyezséget köt, az *egyezségkötés alkalmával a birtokostól kapja* olyan kihágások esetében pedig, *a melyek a bíróság által hajtatnak végre, a tárgyalási költséggel együtt az illető bíróságtól veszi fel.*

A szárnyas állatokat behajthatlanság esetében jogukban áll az erdőőrizzettel megbízott egyéneknek lelőni, mely esetben a lelőtt állatok a helyszínén hagyandók és az állat tulajdonosa által elvihetők.

Ezek a körülmények az erdei kihágási esettel kapcsolatosan feljegyzendők.

24. §.

(Szolgálati teendők erdőégés esetében.)

Ha az erdőőr vagy erdőszolga akár kerületében, akár kerületén kívül, bármely erdőben, vagy annak közelében elhagyott tüzet talál, azt lehetőleg eloltja; ha pedig azt eloltani már nem bírja, vagy ha erdőéget vesz észre vagy annak tudomására jut, azt az utjába eső embereknek tudtára adja, s egyszersmind az erdőégeről, az égés helyéről és a veszély nagyságáról vagy személyesen, vagy más megbízható ember által az erdőbirtokost és a legközelebbi községi elöljáróságot (lehetőleg főszolgabíró, mezei rendőrkapitányt) értesíti, azután az égés helyére visszasiet és újra az oltáshoz látva, a tüzet az odaérkezőkkel elnyomni igyekszik.

Az oltás vezetése a helyszínén levő, rangban első erdőtisztet, különben a szolgabíró (illetőleg a városi kapitányt) s ha ezek közül senki sem volna jelen, azon község elől-

járóját illeti, melynek határában vagy legközelebbi szomszédságában az erdőégés van.

Addig, amíg az itt megnevezettek meg nem érkeznek, az oltást az erdőőr, illetőleg az erdőszolga vezeti. Ilyen esetben az erdőőr vagy erdőszolga elsősorban a tűz továbbterjedését igyekszik megakadályozni, vagyis a tűz körül — főleg ott, a hol a tűz, szél miatt, legerősebben terjed — a jelenlevőkkel minden éghető anyagot eltávolíttat és eképpen védő szegélyt képeztet; ha pedig a tűz terjedésének irányában ilyen védő szegély (pl. ut, árok, patak stb.) már van, ott embereket állít fel, hogy a tűz átcsapását minden erővel megakadályozza; ha azután a tűz terjedése minden oldalról megakadályoztatott, akkor a visszaszorított tüzet teljesen eloltani törekszik.

Az oltás bevégzése után az égés helye egy — ha szükségesnek mutatkozik — több napig, az e végre kirendelt erdőőrök, illetőleg községi lakosok által őrizet alatt tartandó.

Erdőégés esetében az erdőőr, erdőszolga kinyomozni tartozik a tűz keletkezésének okát vagy okozóját is; nevezetesen, hogy a tűz honnan indult ki, miből keletkezett, vagy keletkezhetett; továbbá, hogy ki a tűz okozója, vagy kit és mely bizonyítékok alapján terhel valamely gyanu;

a feljegyzésben pedig *megnevezendő* a leégett terület helye és nagysága, az elégett fa vagy más erdei termék hozzávetőleges mennyisége és értéke is.

A m. kir. járási erdőgondnoksághoz minden tüzeset azonnal (tehát soron kívül) bejelentendő.

25. §.

(Szolgálati teendők a kihágóval együtt felelős személyek kinyomozásánál.)

Az erdőtörvény 84. §-a szerint a családtagok, a gyámság és gondnokság alatt álló egyének, a cselédek, az iparos-tanonczok és segédek és a gyári munkások által elkövetett erdei kihágások eseteiben az értéknek, a kárnak és a költségeknek megtérítésére nézve a családfők, a gyámok és gondnokok, a gazdák s ille-tőleg az iparosok és gyárosok is felelősséggel tartoznak azon

esetben, ha a kötelességszerű felügyeleti jog gyakorlását elmulasztották.

Ugyanezen szabály szerint felelősek az erdei termékeknek az erdőben feldolgozására vagy az erdőből elszállítására jogosítottak megbízottjaikért és munkásaikért, a mennyiben ezek az erdei kihágást megbízatásuk körében követték el.

Ehhez képest minden kihágási esetnél pontosan kinyomozandó az is, hogy a tettes önálló egyén-e, vagy ha nem önálló egyén, kinek családjához tartozik, vagy kinek cselédje, avagy kinek gyámsága vagy gondnoksága alatt áll; melyik iparosnak vagy gyárosnak tanoncza, segédje, vagy munkása; és ha az utóbbi esetek forognak fenn, akkor nemcsak a tettes neve, lakhelye és életkora (hány éves?), hanem az előbbieket szerint felelősek neve és lakhelye is feljegyzendő. Együttal kipuhatólandó, hogy a felelős családfő, gyám, gondnok stb. adott-e utasítást arra nézve, hogy a tettes kihágást el ne kövessen; valamint az is, hogy a felelős családfő, gyám, gondnok, stb. kötelességszerű felügyeleti jogát gyakorolta-e vagy nem?

26. §.

(Szolgálati teendők az utasok által kényszerüségből elkövetett kihágásoknál.)

Az erdőtörvény 81. §-a szerint: «Ha valakit utközben akár az erdőben, akár annak közelében oly baj ért, mely miatt kénytelen volt erdei kihágást elkövetni, de ezt az erdőfelügyelettel megbízott személynek azonnal, vagy a legközelebbi községi előljárónak 24 óra alatt följelenti, úgy ezen cselekmény nem büntetettik mint kihágás. Az okozott kár vagy az eltulajdonított dolog értéke azonban ez esetben is megtérítendő».

Ha tehát az erdőőr vagy erdőszolga utasok által elkövetett kihágást fedez fel: az ilyen kihágási eset följegyzésénél a kihágás oka mellett azt is feljegyezni tartozik, hogy a tettes a cselekményt neki vagy a legközelebbi községeelőljárónak *önként* feljelentette-e, és mikor?

27. §.

(Szolgálati teendők az erdőrendészeti áthágások bejelentése tekintetében.)

Az erdőtörvény 46—51., 53. és 206. §-ai szerint erdőrendészeti áthágást követ el az a birtokos:

a) a ki erdőt irt a véderdőterületeken, vagy a mely erdők eltávolításával a futóhomok terjedésének ut nyitattik, vagy pedig oly területeken, melyek talaja másnemű gazdasági művelésre (szántóföld, rét, kert vagy szőlő) állandóan nem alkalmas [törvény 47. §-ából];

b) a ki a véderdőterületeken tiltott tarvágatot eszközöl [törvény 47. §-ából];

c) a ki a kivágott vagy kiirtott erdőnek elrendelt beerdősítését célzó munkálatokat egész terjedelmükben teljesíteni elmulasztja [törvény 48. §-ából];

d) a ki az egyházi személyek, egyházi testületek, köz- és magán-alapítványok, hitbizományi birtokosok, törvényhatóságok, községek, közbirtokosságok és az erdőtörvény 17. §-ában* említett testületek és részvénytársulatok közül a gazdasági tervet a törvényes időben bemutatni önhibájuk miatt elmulasztják (a mi minden újabb félévi mulasztás után újra büntetés alá esik) [törvény 49. §-ából];

e) a ki az erdőtörvény 17. §-ában megjelölt erdőbirtokosok közül nem alkalmazza a megállapított üzemterv szerint szükséges számú kezelő és őrző személyzetet, s a közigazgatási

* Az erdőtörvény 17. §-ának erre vonatkozó első és második bekezdése így hangzik: «Az állam, a törvényhatóságok, községek, az egyházi testületek és egyházi személyek — mint ilyenek — birtokában lévő, továbbá a köz- és magán-alapítványok- és hitbizományokhoz tartozó erdők, valamint a közbirtokossági erdők is (ezen elnevezés alatt értetvén az urbéri rendezés alkalmából, mint erdőilletőség, a volt urbéreszek tulajdonába átment erdők is) addig, míg közösen használatnak, gazdasági rendszeres üzemterv szerint kezelendők.»

«Ugyanezen szabály áll a bányaipar és más iparvállalatok céljaira alakult részvénytársulatok erdeire is. Ezen megszorítás azonban nem alkalmazandó az illető társulatok azon erdeire, melyeket a törvény életbe léptetése előtt birtokba vettek s ezt egy év leforgása alatt igazolni is képesek; ha azonban ezen erdők letaroltatnak, ismét csakis mint erdők kezelendők.»

bizottság által felhivatván, hogy azt a meghagyás kézhezvételétől számítandó 3 hónap alatt eszközölje, ezen idő alatt a meghagyásnak eleget nem tesz [törvény 50. §-ából];

f) a ki az erdőtörvénynek a tuskó- és gyökérirtásról, a legeltetésről, alomgyűjtésről és a fölesketett erdőtisztek és erdőőrök szolgálati kilépéséről szóló 6., 7., 8. és 43. §-ait* áthágja [törvény 51. §-ából];

g) a ki a 17. §-ban elősorolt erdőbirtokosok közül, a megállapított gazdasági tervtől engedély nélkül eltér [törv. 53. §-ából];

h) a ki engedély nélkül fát usztat vagy oly folyó vagy patakszakaszokon, melyeken engedély kívántatik meg, tutajoz, vagy a ki engedély nélkül vagy a hatósági rendelettől eltérőleg vízépitményeket állít fel, vagy az usztatás és tutajozás czéljaira szükséges építkezéseket, folyó és patakszabályozási munkálatokat tesz. (A ki az usztatás megkezdését vagy annak befejezését kellő időben be nem jelenti, szintén büntetés alá esik.) — [Törvény 206. §-ából.]

A fentebbiekben meghatározott cselekmények erdőrendészeti áthágást képeznek akkor is, ha azokat nem maga a birtokos, hanem annak bérlője követi el.

* Az erdőtörvény 6., 7., 8. és 43. §-ai a következőket tartalmazzák: 6. §. A 2. és 4. §§. alá eső erdőkben [t. i. a véderdőkben és az olyan erdőkben, melyeknek eltávolítása által a futóhomok terjedésének út nyitvatnék, vagy melyeknek talaja másnemű gazdasági művelésre (szántóföld, rét, kert vagy szőlő) állandóan nem alkalmas] a tuskó- és gyökérirtás tilos.

7. §. A 2. §. alá eső véderdőkben és futóhomokon álló erdőkben a legeltetés mindaddig tilos, míg az a fák- és sarjadékok- vagy a talajban kárt okozhat; ez iránt az erdőfelügyelőnek vagy a tulajdonosnak megkeresésére, de mindenesetre az erdőfelügyelő véleményének meghallgatása után, a közigazgatási bizottság határoz.

Azon erdőrészek, melyekre nézve legeltetési tilalom áll fenn, az erdőbirtokos által nyilvános jelekkel látandók el.

8. §. A 2. §. alá tartozó véderdőkben és a futóhomokon álló erdőkben almot gyűjteni tilos.

43. §. Ha valamely fölesketett erdőtiszt vagy erdőőr a szolgálatból kilép, az erdőbirtokos erről a közigazgatási bizottságot, illetőleg a szolgabíró, mezei rendőri kapitányt, kerületi előjáróságot tizenöt nap alatt értesíteni tartozik.

A volt urbéres és közbirtokossági erdőknél pedig a fentebbiekben meghatározott cselekmények erdőrendészeti áthágást képeznek akkor is, ha azokat a közös birtokosok egyetemének engedélye és beleegyezése nélkül egyéni tulajdonjoga alapján egyik vagy másik birtokos követi el.*

Az *erdőőr* köteles a tudomására jutott erdőrendészeti áthágást szolgálati naplójában feljegyezni, és a cselekményt az erdőtörvény 62. §-ában megnevezett hatósági közegeknek (községi előljárásnak, szolgabírónak stb.), *valamint a m. kir. járási erdőgondnokság útján az illető kir. erdőfelügyelőnek azonnal bejelenteni.* Az erdőszolga a tudomására jutott erdőrendészeti áthágást a fentebbiek szerint való bejelentés végett a föléje rendelt erdőőr tudomására köteles hozni.

28. §.

(Erdei kihágások és erdőrendészeti áthágások bejelentésének elmulasztása.)

Az erdei kihágások és erdőrendészeti áthágások bejelentésének elmulasztása az 34. §. 1. és 7. pontja szerint fegyelmi vétséget képez, az erdőőrnek és erdőszolgának tehát ebbeli köteletségét hiven kell teljesítenie ; ha pedig az erdőőr vagy erdőszolga nem tudja megítélni, hogy mi képez erdei kihágást, vagy erdőrendészeti áthágást, vagy pedig azok bejelentésének módjával nincs tisztában, köteles a m. kir. járási erdőgondnokságtól felvilágosítást és utbaigazítást kérni.

29. §.

(Szolgálati teendők a vadászati és halászati kihágások és a vadkárak esetében.)

Az alábbiakban felsorolt vadászati és halászati kihágásokat az erdőőr és erdőszolga abban az esetben, ha ezzel a

* Ha a birtokos az erdőrendészeti áthágást tiltott használat gyakorlásával követi el és a használat értéke és mennyisége jogos illetményeinek mértékét meghaladja, abban az esetben a cselekmény egyszersmind erdei kihágást képez.

birtokos által vagy ennek hozzájárulásával a bérlő által megbízott, szolgálati naplójába feljegyezni és a birtokosnak, illetőleg a bérlőnek bejelenteni köteles.

Azok a vadászati és halászati kihágások, melyek az erdőőr és erdőszolga által őrizett területeken leginkább előfordulhatnak, a következők.

1. *Vadászati kihágások.*

Vadászati kihágást követ el az 1883. évi XX. t. cz. (vadászati törvény) szerint az:

a) a ki a tulajdonosnak, vagy ha a vadászat bérbé van adva, a haszonbérlőnek engedélye nélkül vadász [törvény 26. §-ából];

súlyosabb büntetés alá esik a kihágás, ha az orvvadászat éjjel vagy kerített helyen vagy tiltott eszközökkel történt, vagy ha az orvvadász álcázva vagy másképen ismeretlenné téve találtatik, vagy ha nevét eltagadja avagy álnévvel azt, ki tetten kapja, félrevezetni igyekszik, vagy azt veszélyesen fenyegeti, ellene fegyvert fog vagy erőszakot használ [törvény 27. §-ából];

b) a ki tiltott időben * vadász [törvény 29. §-ából];

* *A vadászati törvény 9. § szerint:* az általános vadászati tilalom tart február hó 1-től augusztus hó 15-ig, mely idő alatt hajtó kutyákkal (kopó, taeskö, agár, komondor, vagy egyéb hajtó ebbel) egyáltalán nem szabad vadászni.

Ettől eltérőleg tilos a vadászat:

a) szarvasbikára október hó 15-től, dämvaszbikára november hó 15-től július hó 1-ig;

b) szarvas, dämvasz és öztehénre január hó 1-től október hó 15-ig;

c) őzbakra január hó 15-től április hó 1-ig;

d) zergére december hó 15-től augusztus hó 1-ig, zerge-gidára pedig minden időben;

e) siket- és nyir-fajdkakasra június hó 1-től márczius hó 1-ig, jérezékre pedig minden időben;

f) császár-madarakra december hó 1-től, fáczánokra és tuzokokra február hó 1-től augusztus hó 15-ig;

g) foglyokra január hó 1-től augusztus hó 1-ig;

h) éneklő madárra minden időben;

i) minden más madárra a 11. és 12. §§-ban meghatározott kivételekkel február hó 1-től augusztus hó 15-ig; a tilalmi időszak alatt sem

c) a ki a vadak fiait elfogja, a madarak fészkeit (kivéve a 12. és 13. §§-ban * említett ártalmasokét) elrombolja, tojásait elszedi [törvény 30. §-ából];

d) a ki ebét szándékosan valamely reá nézve tilos vadászati térre viszi, ugyszintén az is, a ki a nyájörző ebekre vonatkozó intézkedés ellen vét [törvény 32. §-ából].

2. Halászati kihágások.

Halászati kihágást követ el a halászatról szóló 1888. évi XIX. törvényezikk szerint az, aki:

a) kábító, mérgező és robbanószerrel** halász [törv. 62. §-ából];

b) a halászatot kijelölt kiméleti helyen*** üzi, vagy pedig, ha a halászatot álcázva, vagy magát felismerhetlenné téve üzi, vagy a tettenérőt veszélyesen fenyegeti,

a vadak fiát elfogni, sem a madarak fészkeit szándékosan érinteni vagy tojásaikat elszedni nem szabad, kivétevéen ez alól azon tulajdonosok vagy bérlők, kik a tojást épp a vadtenyésztés céljából szedetik.

A 11. §. szerint: a madarak közül kivételt képeznek a vándor- és vizimadarak, de ott, hol ez utóbbiak költenek, a párosodás és költés időszaka alatt a tilalom reájuk is kiterjed.

* A 12. §. szerint: tiltott időszakban is szabad vadászni a seregekben vonuló vadludakra, vadkácsákra, vad és szelid galambokra, keselyűkre és sasok, sólymok, kányák, véresék, héják és ölyvek minden nemeire, valamint a nagy suholyra, s végül a hollókra, szarkákra, varjakra, verebekre és seregélyekre; a seregélyekre azonban csak szőlők és gyümölcsösökben.

A 13. §. szerint: a ragadozó vagy kártékony állatokat, agymint: medvét, farkast, rókát, hiutz, vadmaeskát, nyestet, vaddisznót, borzot, tengeri nyulat, höresögüt, ürgét, görényt, menyétet, nyusztot, vidrát saját területén a birtokos bármikor elpusztíthatja azon esetben is, ha a vadászat érdeke volna adva; ha azonban a pusztítást vadászatiilag hajtókkal vagy bármilyen vadászebekkel akarja végbevinni, arra ez esetben a bérlő beleegyezését tartozik kieszközölni.

Oly vidékeken, hol a vaddisznók nagyobb mérvű károkat okoznak, a vadászterületek tulajdonosai, bérlői, kötelesek az érintett kártékony vadakat lehetőleg pusztítani.

** Maszlag, oltatlan mész, méregfű, dynamit stb. [törv. 23. §-ából].

*** Állandóan víz alatt levő oly területek, melyek a halak ivására, a halivadék fejlődésére alkalmasak s a halászati törvényben előirt eljárás során hatóságilag kiméleti terekké nyilvánítottak [törv. 16. §-ából].

ellene fegyvert fog, vagy erőszakot használ, amennyiben a veszélyes fenyegetés, fegyverfogás vagy erőszak súlyosabb büntetés alá eső cselekményt nem képez [törv. 62. §-ából];

c) árvizek kiöntéseiből a halaknak a mederbe való visszatérését megakadályozza [törv. 2. és 63. §-aiból];

d) nyílt vizekben a tilalmi időszakok * alatt halász, vagy rákász; avagy pedig a megengedett méretnél kisebb halat, vagy rákot fog ** [törv. 18., 20., 21. és 63. §-aiból];

e) kiméleti tereken vadász, békát fog, csolnakázik, fürdik, kavicsot és iszapot szed, általában minden a halak ivását és fejlődését hátráltató műveletet gyakorol, továbbá ugyanott marhákat, kacsákat, ludakat s egyéb állatokat a vízbe ereszt [törv. 26. és 63. §-aiból];

f) a halászatra jogosított engedélye nélkül halikrát szed [törv. 23. és 63. §-aiból];

g) nedves állapotban mérve 4 centiméternél szűkebb, vagy alacsonyabb nyílású (szemü) fogó eszközt, pl. hálót, kosarat, varsát stb. készüléket használ [törv. 23. és 63. §-aiból];

h) olyan állandó halfogó készüléket (pl. rekesz, kosár, zárháló) alkalmaz, mely közönséges vizállás mellett, a parttól derékszögben mérve a vízfolyás felénél többet elzár [törv. 23. és 63. §-aiból];

* A tilalmi időszakok a következők:

Április 1-től május 15-ig tilalom alá esik a rák.

Április 1-től június 15-ig tilalom alá esik a fajtok (tok), a fogas-süllő, a kecsége, a kősüllő (tótsüllő), a márna, a sóreg, a szintok, a tetemestok (szűkhal) és a viza.

Április 1-től július 15-ig tilalom alá esik a ponty (potyka, pozsár).

Szeptember 15-től január 31-ig tilalom alá esik a lazac és a pisztráng.

Márczius 1-től május 31-ig tilalom alá esik a galócza.

Márczius 15-től április 30-ig tilalom alá esik a lepényhal (pérhal) [törv. 18. és 21. §-aiból].

** A következő méreteknél kisebb halat, rákot kifogni nem szabad: fajtok (tok) 80 cm., fogas-süllő 35 cm., galócza 54 cm., kecsége 30 cm., kősüllő (tótsüllő) 40 cm., lazac 50 cm., lepényhal (pérhal) 25 cm., márna 30 cm., pisztráng 20 cm., ponty (potyka, pozsár) 30 cm., sóreg 50 cm., szintok 80 cm., tetemestok (szűkhal) 100 cm., viza 150 cm., rák 8 cm. törv. 20. és 21. §-aiból].

i) több állandó készüléket, vagy hálót (eresztő háló) használ, ha egymástól legalább 50 méter távolságra nincsenek [törv. 23. és 63. §-aiból];

k) éjjel, napnyugtától napkeletig halász [törv. 23. és 63. §-aiból];

l) gátaktól, zsilipektől, hallépcsőktől és egyéb vízi műépítményektől 30 méternyire felfelé, vagy lefelé, horog kivételével, halász [törv. 23. és 63. §-aiból];

m) vizeket, a bennük levő halak kifogása céljából szakaszonként (duga), vagy egészben lecsapol, vagy ugynevezett bányákban felfog [törv. 23. és 63. §-aiból];

n) csakis írásbeli engedély * mellett kifogható halakat és rákokat ily engedély nélkül kifog [törv. 64. §-ából];

o) a halászatra jogosított engedélye nélkül halász, vagy rákász [törv. 64. és 65. §-aiból];

súlyosabb beszámítás alá esik az engedély nélkül gyakorolt halászat, ha az nyereségvágyból történik;

p) a kiméleti terek, továbbá az igazolt jogosított halászati joga alá tartozó vizek, illetőleg vízrészek határainak megjelölésére szolgáló táblákat szándékosan megrongálja, vagy bemocskolja, megsemmisíti, elviszi vagy más helyre áteszi [törv. 64. és 65. §-aiból];

súlyosabb beszámítás alá esik a kihágónak az a tette, ha az előbb említett táblákat megsemmisíti, elviszi, vagy más helyre áteszi;

r) halászejegy nélkül halász, habár az előbbi pontokban említett halászati kihágási esetek egyike sem forog fenn [törv. 66. §-ából];

súlyosabb beszámítás alá esik az, ha valaki: hamisított halászejegy használata, vagy másnak nevére szóló, vagy érvényességére lejárt halászejegy használata mellett halász [törv. 64. és 65. §-aiból];

* Mesterséges haltenyésztés és a halaknak más vizekbe leendő áthelyezése végett, a *hatóság írásbeli engedélye alapján* a törvényben megszabott méreteknél kisebb halak és rákok is kifoghatók, még pedig a tilalmi időszakokban is [törv. 22. §-ából].

s) halászjeggyel bir, azt azonban az arra jogosítottak * felszólítására elő nem mutatja [törv. 66. §-ából];

sulyosabb beszámítás alá esik az, ha valaki a saját nevére szóló halászjegyet használat végett másnak adja át [törv. 65. §-ából];

t) az arra jogosítottak [lásd s) pontnál] felszólítására a halászattal azonnal fel nem hagy, azoknak sem nevét, sem lakását meg nem mondja, zálogot nem ad, vagy a felszólítót a legközelebbi előljáróshoz követni nem akarja, vagy a felszólítónak hamis nevet, vagy lakást mond be [törv. 65. §-ából].

*

Amennyiben tehát az erdőör és erdőszolga a birtokos, illetőleg a vadászat és a halászat bérlője által *az őrizetére bízott területen a vadászat és a halászat felügyeletével is megbizatnék*, köteles a vadászati és halászati kihágásokat lehetőleg *megakadályozni*, a megtörtént vadászati és halászati kihágásokat pedig szolgálati naplójába *pontosan feljegyezni*, s azokat a birtokosnak, illetőleg a vadászat és a halászat bérlőjének bejelenteni.

u) Az 1888. évi XIX. törvényczikk 14. §-ának b) pontja szerint alakult társulatok kötelékéhez tartozó nyílt vizeken a halászat a társulatok megalakulása után, csakis a földművelésügyi m. kir. minister által jóváhagyott üzemterv szerint gyakorolható. Ha a társulat (vagy az önálló gyakorlásra jogosult tulajdonos), vagy a társulat kötelékéhez tartozó vízterületen halászatra jogosított bérlő az üzemtervben megállapított feltételektől eltérőleg gyakorolja a halászatot, az elsőfoku hatóság**

* A halászati törvény 9. §-a így szól: «Az állami csend- és rendőrök, törvényhatósági közbiztonsági közegek, valamint a pénzügyőrök kötelesek, a halászati jog tulajdonosai, haszonbérlői és alkalmazottjai, valamint az erdők, szőlők, mezők és gátak *felügyeletével megbízott személyek pedig jogosítva vannak* azokat, a kik halászati eszközökkel vizek partjain járnak, a halászjegy előmutatására felszólítani.»

** Nagy- és kisközségekben az illető járás főszolgabirája, rendezett tanácsu városokban, valamint önálló törvényhatóságot képező városokban a város rendőrkapitánya, vagy esetleg a városi tanács által e részben megbízott tisztviselő; Budapest fővárosában az illető kerületi előljáró vagy a főváros tanácsa által e részben megbízott kerületi előljárósi tisztviselő törvény 60. §-ából].

által pénzbírsággal büntetendő. Ezek büntetés alá esnek akkor is, ha alkalmazottjaik a törvényben vagy üzemtervben megállapított feltételektől eltérőleg halásznak, illetőleg halászás közben az üzemterv megállapított határozatait nem tartják meg, feltéve, hogy ezen ténykedésük a jogosítottak részéről ellenőrizhető volt. Ugyancsak pénzbüntetéssel büntethetők továbbá azon alkalmazottak (részes halászok, segédhalászok, eresztősök, albérlők stb.), kik az üzemterv határozataitól eltérőleg halásznak, ugyszintén azok is, kik az üzemterv határozatainak pontos ellenőrzésében a társulati közegeket bármi módon gátolják, vagy az ellenőrzést bármi módon meghiusítják. Az üzemterv határozatainak ismételt áthágása esetén az alkalmazottak a társulat területén való további halászáttól is eltilthatók; a kik pedig e tilalom ellen vétének, pénzbírsággal büntethetők.

Az *u)* pont alatt említett társulatok kötelékéhez tartozó nyílt vizekre nézve azonban az erdőőr a határozat felügyeletét csak abban az esetben vállalhatja magára, ha azt neki a közigazgatási erdészeti bizottság, — illetőleg a birtokos által külön alkalmazott erdőőrnek a birtokos — a m. kir. állami erdőhivatal javaslatára megengedi.

3. *Vadkárók.*

Az 1. és 2. pontok alatt meghatározott vadászati és halászati kihágásokon kívül az erdőőr és erdőszolga — akár van megbízva a vadászat és halászat felügyeletével, akár nincs — köteles:

a) a ragadozó és kártékony állatok által okozott károkat a birtokosnak, azok pusztítása iránt való intézkedés megtehetése végett, haladék nélkül bejelenteni; ha pedig a ragadozó vadak és kártékony állatok nagy mértékben elszaporodnának, ezt a körülményt abból a czélból, hogy azok pusztítása esetleg jutalomdíjak kitűzésének kieszközlése által előmozdittassék, a m. kir. járási erdőgondnokságnak tudomására hozni;

b) a fővadak (szarvas, dámvad) által az ültetvényekben, vetésekben, csemetekertekben, fiatalosokban, egyszóval az erdőbirtokhoz és erdőgazdasághoz tartozó javakban okozott

károkat annak nevével és lakhelyével együtt, a kinek a birtokán vagy vadászterületén az a fővad, mely a kárt okozta, tenyésztetik, a birtokosnak és a m. kir. járási erdőgondnokságnak azonnal bejelenteni.

30. §.

(Szolgálati teendők az ország határa mentén fekvő erdőkben, az országos határvonalon és az idegen állam területén fekvő birtokokon.)

1. *Határszéli erdők.*

Az erdőörnek az országos határvonal mentén, de Magyarország területén fekvő erdőben ugyanaz a teendője, mint más erdőkben; az erdei kihágások tekintetében azonban figyelembe kell vennie még az 1879. évi XXXI. t. cz. (erdőtörvény) 139. §-át, a mely így szól: «Ismeretlen egyének vagy külföldiek, tettenkapás, vagy folytonos üldöztetés esetében, a legközelebbi község előljárósága elé, ha pedig az erdei kihágás bírása közelebb volna, ez elé vezetendők.»

A magyar-román országos határvonal mentén fekvő [a Besztercze-Naszód vármegyében fekvő hármás határponttól (triplex confinium) kezdve ezen vármegye, valamint Maros-Torda, Csik, Háromszék, Brassó, Fogaras, Szeben, Hunyad és Krassó-Szörény vármegye szélén, ezen utóbb nevezett vármegyében fekvő Orsováig, a hol a határvonal egyenesen a Dunáig húzódik] erdőkön pedig még ezen kívül figyelembe kell vennie az 1888. évi XIV. törvénycikkkel becikkelyezett magyar-román határegyezmény alapján kiadott «Határőrizeti utasítás» következő §-ait:

31. §. «Az **erdőtisztek** és **erdőőrök** a romániai alattvalók által elkövetett erdei kihágásoknál az 1879. évi XXXI. t. cz. 139. §-a értelmében járnak el, s ehhez képest az ország határán belül megtalált kártevőt személyesen letartóztathatják s azt a legközelebbi községi vagy erdei kihágási bíróhoz, szükség esetén a legközelebbi csendőrség segítségével bekísérhetik, s az őrzésükre bizott erdőkből elidegeníteni kívánt termékeket, valamint a kihágásnál használt árgyakat, eszközöket, kocsit, szánt, vonómarhát s a kártevőknél esetleg

levő fegyvereket, valamint a kárban levő marhákat lefoglalhatják.

Külföldi alattvalóknak az ország határán tul való üldözése vagy a határvonalnak üldözés szempontjából való átlépése az erdészeti közegeknek feltétlenül tilos.

A m. kir. csendőrség, illetve annak őrzője az erdészeti közegek felhívására köteles azoknak segínyt nyújtani.»

32. §. «Erdei termékeknek Romániából Magyarországra való szállítása csak a meglevő nyilvános száraz vagy víziutakon a fennálló határhozi és vámkezelési szabályok szerint szabad, s ily termékeknek a határvonalat képező pásztán való átszállítása az 1888. évi XIV. törvényezikkel beczikelyezett határegyezmény XI. cikkében* megjelölt esetek kivételével szigoruan tilos.»

33. §. «Az **erdőtisztek** és **erdőőrök** kötelesek örködni afelett, hogy külföldi szállítók a rendes utak kikerülésével a határvonal pásztáján keresztül erdei termékeket ne szállítsanak, s ha előfordulna oly eset, hogy valamely romániai alattvaló ottani erdei termékeket a nyilvános száraz vagy víziutak mellözésével a határvonalon át Magyarországra szállitana, az erdőtiszteknek és erdőőröknek az erdőtörvény 114. §-a** alapján kötelességükben áll ezen termékeket a kezelésükre vagy örzésükre bizott erdők területén belül lefoglalni.

Ehhez képest tehát *a nyilvános, száraz vagy víziutakon szállitott külföldi erdei termékek lefoglalása az erdészeti személyzet által egyáltalában nem teljesíthető*, miután ez a határvonal örizetével és a vámkezeléssel megbizott állami közegek feladata.»

2. Országos határvonalak.

Azok az erdőőrök, a kiknek az örizetere bizott erdők és kopár területek az ország határvonaláig terjednek, figyelembe venni tartoznak a határ- és földmérési jelek büntetőjogi védelméről szóló 1891. évi XLI. t. cz.-nek azt a ren-

* Lásd «Határhozati utasítás» 7. §-át a 65. oldalon.

** Az erdőtörvény 114. §-ába foglalt rendelkezést lásd a 48. oldalon.

delkezését, mely szerint vétséget követ el az : a ki az ország határának megjelölésére szolgáló szobrot, kő- vagy faoszlopot, kő- vagy földhalmot, vagy más jelzõt szándékosan és jogtalanul megrongál, vagy a határszobornak vagy oszlopnak feliratát vagy egyéb megjelölését részben vagy egészben olvashatlanná vagy felismerhetlenné teszi. [Törv. 1. §-ából.]

Sulyosabb beszámítás alá esik a vétség akkor, ha valaki az elõbb felsorolt határjeleket szándékosan és jogtalanul, ha nem is a birtokviszonyok megzavarása céljából, megsemmisíti, kidönti, szétrombolja, felismerhetlenné teszi, vagy áthelyezi. [Törv. 2. §-ából.]

A kísérlet is büntetendõ. [Törv. 2. §-ából.]

A mennyiben tehát az erdõör az elõbb említett vétségek nyomára jut, köteles azokat szolgálati naplójába feljegyezni s a m. kir. járási erdõgondnokságnak azonnal bejelenteni ; megjegyezvén, hogy tettenérés esetén a *tettet az ország határvonalán túl semmi szín alatt sem üldözheti s az ismeretlen tettet csak az országos határvonal szerint még Magyarországhoz tartozó területeken* tartóztathatja le.

Azok az erdõörök pedig, a kiknek õrizetére bizott területek a magyar-román határvonalig terjednek, kötelesek még az elõbbeniekén kívül :

a) a kivágott határpásztára, jelesül az egyezményileg elõirt négy méter széles erdõátvágás* tisztántartására felügyelni s mindazon esetekben, midõn ezek megsértésérõl tudomást szereznek, kötelesek azt azonnal és legkésõbb három nap alatt az illetõ járás fõszolgabirójának bejelenteni [a 62. oldalon említett «Határõrizeti utasítás» 30. §-ából] és egyidejûleg a m. kir. járási erdõgondnokságnak tudomására hozni ;

b) a határvonalnak folyó, vagy pedig patak által képezett részein, a folyó bármelyik partján fogantba vett vízi

* Itt a magyar-román határvonalon létesített erdõátvágásnak csak a Magyarország területén fekvõ 4 m. széles része értendõ ; az 1888. évi XIV. t. cz. VI. cikke szerint összesen 8 m. szélességben készített erdõátvágásoknak másik, Románia területén fekvõ 4 m. széles részének felügyelete nem tartozik a Magyarországon alkalmazott erdõörök kötelességei közé.

építkezéseket (gátakat, torlasztókat, melyek által a víz természetes folyásának más irány adatik, vagy a melyek a vizerőnek ipari, vagy más célra leendő felhasználására szolgálnak), vagy változtatásokat a *magyar partról* megfigyelni s a község előljáróságának, a járás főszolgabirójának s a m. kir. járási erdőgondnokságnak azonnal bejelenteni.

3. *Idegen állam területén fekvő erdők.*

Az erdőőr az idegen államokkal határos vármegyékben, a határszéli erdőbirtokoknak azon kiegészítő részein, a melyek az idegen állam területén fekszenek — s a hova csak határátlépési igazolványnyal mehet — szolgálati teendőit a birtokos utasításai és rendelkezései szerint teljesíti; a *Magyarországon tett hatósági eskü által nyert jogokat és az azokkal járó kötelességeket azonban, a melyek a jelen szabályzat 12. és 14. §-aiban vannak felsorolva, idegen állam területén fekvő erdőbirtokokon nem gyakorolhatja, illetőleg nem teljesítheti.*

Az erdei kihágót tehát tetten érés esetén *le nem tartóztathatja, meg nem zárolhatja s nem üldözheti* mindaddig míg Magyarország területére át nem lépett; köteles azonban a kihágó nevét és illetőségét lehetőleg kipuhatolni s a birtokosnak azonnal bejelenteni; ugyszintén köteles bejelenteni úgy a birtokosnak, mint a járás főszolgabirójának és a m. kir. járási erdőgondnokságnak azt is, ha az idegen állam területén fekvő erdőbirtokokon az idegen alattvalók az erdőgazdasági munkálatokat esetleg megakadályozzák, foglalást vagy más jogsértést követnek el.

Romániába átszakadt területeken pedig az **erdőőr** az előbbenieken kívül személyes felelősség terhe mellett szigoruan megtartani köteles a 30. §. 1. pontjában említett «Határőrizeti utasítás» rendelkezéseit s különösen annak 7. és 9. §-ait, melyek így szólnak:

7. §.: *«A nemzetközi határegyezmény XI. cikke értelmében azon fekvőségek birtokosai, melyek egyik országból egészen vagy részben a másikba szakadtak át, jogosítva vannak a szolgálatukban levőkkel* és háznépükkel együtt fekvőségeiknek a*

* Ezekhez tartoznak az erdőőrök is.

határvonal által elválasztott egyik részéről annak másik részére közlekedni, gazdasági eszközeikkel, marháikkal, szerszámaikkal stb. oda-vissza szabadon járni-kelni, tekintet nélkül arra, hogy a birtok részben az egyik, részben a másik állam fenhatósága alá tartozik; szintugy jogosítva vannak termésüket, marháikat, minden földtermesztségüket nyers és feldolgozott állapotban egyik birtokrészükről a másikra akadálytalanul adó- és illetékmentesen átszállítani.

E kedvezmény azonban csak a határvonal által akkép elválasztott földterületek természetvényeire terjed ki, a nélkül, hogy az illető területek után az egyenes adók behajtását kizárná.

Az ezen kedvezményt élvezők tartoznak magukat igazolvánnyal ellátni, melyet Magyarorszáiban az illető vármegyei törvényhatóság első tisztviselője (alispán vagy törvényes helyettese), Romániában pedig az illető hatóság praefektje vagy helyettese állítanak ki.

A magyar vármegyei törvényhatóság első tisztviselője által kiállított igazolvány, az illető román hatóság praefektje részéről, a román hatóság által kiállított igazolvány pedig az illető vármegyei törvényhatóság első tisztviselője részéről láttamozandó.

Az igazolványért és annak láttamozásáért semmiféle díj sem fizetendő.

Az igazolvány egy évre szól, de megújítható.

Az igazolvány a határhatóságok kívánságára előmutatandó.»

9. §.: «Minden oly eset, melyben magyar alattvaló Romániába átszakadt fekvőség feletti szabad rendelkezési jogában a nemzetközi határegyezmény X. czikke* ellenére akadályoztatnék, a belügyminister tudomására hozandó,** hogy az erre vonatkozólag egyezményileg biztosított jogoknak a magyar

* A határegyezmény X. czikke biztosítja azt, hogy a birtokosok birtokjogaikban és a fekvőségek feletti szabad rendelkezési jogukban rövidséget nem szenvednek. Mindazonáltal ilyen fekvőségekre nézve, oly esetekben, midőn az vétel, csere, ajándékozás vagy hagyomány útján új tulajdonosra szállana át, azon államot, melynek területén az illető fekvőség létezik, arra nézve elővásárlási jog illeti meg. [1888. évi XIV. t.-cz. 2. §-ának X. cikkéből.]

** Az illető főszolgabíró közvetítésével az alispán útján.

alattvalók részéről akadálytalan gyakorolhatására czélzó intézkedések megtétethessenek.

A kitüzött határvonalon belül vagy kívül eső területre nézve támasztott minden magánjogi igény azon ország illetékes bírósága előtt érvényesítendő, a mely országban az egyezményileg megállapított határvonal szerint az illető terület fekszik.

Ily kérdésekben közigazgatási hatóságok részéről való beavatkozásnak helye nincsen.»

31. §.

(Írásbeli teendők.)

Az erdőőr írásbeli teendőit a következők képezik:

a) vezeti szolgálati naplóját a jelen szabályzat 16. §-ának c) pontja szerint;

b) vezeti erdei rovatos naplóját a jelen szabályzat 16. §-ának d) pontja szerint;

c) külön e czélra készítendő nyilvántartásba bejegyzi a hozzá érkező hivatalos iratokat és az általa tett írásbeli jelentéseket;

d) külön e czélra készítendő nyilvántartásba feljegyzi a hozzá érkező körrendeleteket és szabályrendeleteket.

Az erdőőr a fentebbi *c)* és *d)* pontok alatt említett nyilvántartásokat a m. kir. járási erdőgondnokság által megadott részletes utasítások szerint vezeti.

Az erdőszolga — a mennyiben irni tud — vezeti szolgálati naplóját és esetleg a fentebbi *c)* és *d)* pontok alatt említett nyilvántartásokat — hacsak őt ez alól a m. kir. erdőgondnokság fel nem menti.

II. RÉSZ.

Fegyelmi szabályok.

32. §.

(Kisebb szolgálati hibák.)

Kisebb szolgálati hibát képez:

- a) a hanyagságból származó *mulasztás* akkor, ha abból a birtokosra anyagi kár nem hármlik;
- b) a *lerészegedés*;
- c) a bármi tekintetben tapasztalt *rendetlenség* és nem igazolt *pontatlanság*;
- d) az ügybuzgóság hiányát tanusító *felületesség*;
- e) a *kisebb fokú szolgálati engedetlenség*;
- f) *durva és nevetlen magaviselet*.

33. §.

(Rendbüntetés.)

A kisebb szolgálati hibák előfordulása esetén a m. kir. járási erdőgondnokság jogosítva van az erdőőr és erdőszolga ellen — ennek meghallgatásával, de a felebbezés kizárásával — *rendbüntetést* alkalmazni.

A rendbüntetés fokozatai a következők:

- a) *megintés*
- b) *rosszalás*;
- c) *dorgálás*
- d) *penzbüntetés*, a mely erdőszolgánál 1 koronától 5 koronáig, erdőőrnél pedig 2 koronától 10 koronáig terjedhet.

34. §.

(Fegyelmi vétségek.)

Az erdőőr és erdőszolga *fegyelmi vétséget követ el* s ellene fegyelmi eljárásnak van helye akkor, ha :

a) *a kötelességszerű hűséget megszegi* (pl. ha maga követ el erdei kihágást; vagy ha a kihágást, melyről tudomással bir, hiven és kötelességszerűen be nem jelenti vagy a kárttevővel összejátszik; avagy ha a rábizott jelző-balta használatával visszaél);

b) ha valamely szolgálati cselekményért vagy eljárásért *ajándékot vagy jutalmat követel* s illetőleg *ilyet elfogad*;

c) ha az állásához és szolgálatához kötött *jogokkal visszaél*;

d) *ha az erdei rovatos naplóba, szolgálati naplóba vagy bármiféle szolgálati iratba szándékosan lényeges valótlanságokat vesz fel*;

e) az 1879. évi XXXI. t. cz.-ben foglalt erdőtörvény 38. §-a alapján, illetőleg a jelen szolgálati és fegyelmi szabályok 9. §-a szerint letett *esküben* fogadott kötelezettségeket megszegi vagy meg nem tartja;

f) *szolgálatát többszöri megintés után is hanyagul teljesíti*, vagy oly mértékben elhanyagolja, hogy abból az erdőbirtokosra kár háramlik vagy háromolhatnak;

g) ha a tudomására jutott *erdőrendészeti áthágásokat* be nem jelenti;

h) ha *tiltott mellékfoglalkozást* üz;

i) ha *a felekkel törvényellenesen bánik*;

k) ha *szolgálatadójával és előjáróival szemben a köteles tiszteletet és engedelmességet megsérti*;

l) *ha iszákos, vagy részegeskedő*;

m) ha *vadházasságban él*, vagy nyilvános botrányt okozó *erkölcstelen életet folytat*, vagy ilyenmü kihágást követ el;

n) s általában véve, ha a fentebbi a—m) pontok alatt említettekén kívül bármilyen cselekményt vagy mulasztást követ el, ami a «Szolgálati szabályokban (I. rész)» foglalt rendelkezésekkel ellenkezésben áll és a 32. §-ban említett kisebb szolgálati hibák közé nem sorozható.

35. §.

(A fegyelmi vizsgálat elrendelése és a fegyelmi biráskodásra első és másod fokban illetékes személy vagy hatóság.)

Az 1898. évi XIX. t.-cikk alá tartozó erdőkön és kopár területeken alkalmazott *erdőőrökre és erdőszolgákra* nézve a fegyelmi vétségek megvizsgálása iránt intézkedni, azokat megállapítani s a büntetéseket ítéletileg kimondani — akár hivatalból, akár feljelentés folytán rendeltetett el az eljárás — a következő személyek vannak jogosítva:

1. *első fokban:*

a) a kis- és nagyközségek és volt urbéres közbirtokosságok szolgálatában állók, valamint a vármegyénél alkalmazottak (u. n. járási erdőőrök) ellen *az illetékes főszolgabíró**;

b) a fő- és székváros által alkalmazottak ellen a *kerületi előljáró*;

c) a törvényhatósági városoknál alkalmazottak ellen a *rendőrkapitány*;

d) a rendezett tanácsu városok szolgálatában állók ellen a *polgármester*;

e) végül az 1898. évi XIX. t.-cikk alá tartozó s a fentebbi a)–d) pontokban meg nem említett többi erdők és kopár területek birtokosai által külön alkalmazottak ellen a *birtokos, vagy annak törvényes képviselője, avagy annak a fegyelmi jog gyakorlására kijelölt és a közigazgatási erdészeti bizottságnak* — a jelen szolgálati és fegyelmi szabályok jóváhagyás végett való benyújtásakor — *bejelentett meghatalmazottja vagy meghatalmazottjai*;

2. *másod fokban* pedig: valamennyire nézve a *közigazgatási erdészeti bizottság*.

36. §.

(A fegyelmi vizsgálatnál követendő eljárás.)

Mielőtt valamely erdőőr vagy erdőszolga ellen a megelőző szakasz szerint illetékes személyek, illetőleg hatóságok által

* Lásd 50,182/99. számú földmiv. min. körrendeletet.

fegyelmi ítélet hozatnék, az illető erdőőr vagy erdőszolga ellen emelt panasz vagy vád alapos vizsgálat tárgyává teendő.

A vizsgálat foganatosításával a m. kir. járási erdőgondnokság bizandó meg, melynek kötelességében áll a panasz mibenlétét elfogulatlanul megállapítani, az erdőőrt vagy erdőszolgát és szükség esetén más érdekelt feleket vagy tanukat jegyzőkönyvileg kihallgatni, s ennek megtörténte után a vizsgálati iratokat, saját kimerítő véleménye, illetőleg a fegyelmi vétség minősítésére és a büntetés kiszabására vonatkozó javaslata kíséretében a fegyelmi biráskodásra (a megelőző § *a*)—*e*) pontjai szerint) első fokban illetékes személyhez, illetőleg hatósághoz betérjeszteni.

Ha a panaszt az erdőőr, vagy erdőszolga közvetlen tisztii előjárója adta be, vagyis a feljelentés a m. kir. járási erdőgondnokság részéről történt, a vizsgálatot az illetékes m. kir. állami erdőhivatal foganatosítja.

37. §.

(A vizsgálat teljesítése.)

A vizsgálatot az ezzel megbizott azonnal megkezdí s a panasz mibenlétének megállapítása céljából első sorban a panasztevőt hallgatja meg s nevezetesen felhívja panaszának szabatos előadására és bizonyítékainak bemutatására, illetőleg bejelentésére; azután ugyanabból a célból megvizsgálja a panasztevő által bemutatott vagy bejelentett bizonyítékokat, illetőleg kihallgatja annak tanuit.

Ha a panasz mibenlétét ekként megállapította, kihallgatja a panaszlott erdőőrt vagy erdőszolgát s egyszersmind megvizsgálja az azok által bemutatott vagy bejelentett bizonyítékokat, illetőleg kihallgatja ezek tanuit.

A vizsgálattal megbizott a bizonyítékszerzést és kihallgatást fentebbiek szerint addig folytatja, míg a panasz teljesen kiderítve nincs, illetőleg míg azok az adatok, melyek a fegyelmi vétség minősítéséhez, a felelősség megállapításához és a büntetés kiszabásához szükségesek, mind rendelkezésére nem állanak.

A kihallgatásokról jegyzőkönyvek veendők fel, a melyekbe feljegyzendő: a kihallgatás helye, ideje (év, hó, nap), tárgya, továbbá a vizsgálattal megbizottnak és a kihallgatottnak neve; feljegyzendő továbbá a kihallgatás megkezdésének időpontja (óra, percz) s azután külön-külön tételszám alatt minden egyes kérdés, és ugyanazon tételszám alatt az arra adott felelet; végül a kihallgatás befejezésének vagy félbeszakításának időpontja (óra, percz).

A tanuk és a vádlott kihallgatásáról mindenkor külön-külön jegyzőkönyv veendő fel s valamennyi jegyzőkönyv a kihallgatás befejezésekor, illetőleg félbeszakításakor ugy a vizsgálattal megbizott, valamint a kihallgatott által aláírandó.

Ha a kihallgatás jegyzőkönyve több ivből áll, ezek összefűzendők, a fonalvégek a vizsgálattal megbizott által lepecsételendők s a kihallgatott által a jegyzőkönyv minden egyes ive aláírandó.

A vizsgálattal megbizott a kihallgatásokról felvett és szabályszerűen felszerelt jegyzőkönyvek beterjesztésekor, véleményes jelentésében a tényállás előadása mellett egyszersmind a bizonyítékokat, továbbá az enyhítő és súlyosító körülményeket is felsorolja, és ezek mérlegelésével teszi meg javaslatát a fegyelmi vétség minősítésére s a büntetés kiszabására vonatkozólag.

Abban az esetben, ha a fegyelmi biráskodásra első fokban illetékes személy vagy hatóság a beterjesztett vizsgálati iratokat kiegészítés, illetőleg pótvizsgálat végett (a 38. §. negyedik bekezdése szerint) visszaküldené, a vizsgálattal megbizott a pótvizsgálatnál a fentebbiek szerint jár el.

38. §.

(A fegyelmi büntetések és azok fokai; a fegyelmi ítélet kimondása és közlése.)

A vétkesnek talált erdőőr vagy erdőszolga a vétség *minőségére*, a netaláni ismétlésekre és a súlyosító vagy enyhítő körülményekre való tekintettel:

a) *csekélyebb vétség* esetén *írásbeli megrovással* vagy *pénzbírsággal büntetethetik*, mely pénzbírság erdőöröknél 40 koronáig, erdőszolgáknál 20 koronáig terjedhet;

b) *súlyosabb beszámítás alá eső vétség* esetén pedig az erdőőr 40 koronától 100 koronáig, az erdőszolga 20 koronától 50 koronáig terjedhető *pénzbírsággal*, vagy bármelyik alkalmazott *a szolgálatból való elmozdítással* is büntetethetik.

Olyan szolgálati helyeken, a hol több különböző fizetési osztályban álló erdőőr vagy erdőszolga van alkalmazva, az elmarasztalt erdőőr vagy erdőszolga *előléptetési jogának megvonásával* vagy *felfüggesztésével*, vagy *kisebb állomásra való áthelyezéssel* is büntethető.

A fegyelmi bíráskodásra első fokban illetékes személy vagy hatóság csak a fentebbi a) pontban meghatározott büntetéseket alkalmazhatja. Ha tehát a hozzá terjesztett vizsgálati iratokból arról győződnek meg, hogy súlyosabb beszámítás alá eső oly vétségek forognak fenn, melyeknek megfenyítése hatáskörét meghaladja, vagyis melyekre a fentebbi b) pontban meghatározott büntetések valamelyike lenne alkalmazandó, abban az esetben a vizsgálat iratait a közigazgatási erdészeti bizottság elé terjeszti, mely ha szükségét látja, pótvizsgálatot rendel el s a vizsgálat eredményéhez képest *végérvényesen* határoz.

Ha pedig a fegyelmi bíráskodásra első fokban illetékes személy vagy hatóság a hozzá felterjesztett vizsgálati iratok által a fegyelmi ügyet teljesen felderítettnek nem találja, az iratokat kiegészítés, illetőleg pótvizsgálat tartása végett a vizsgálatlalt megbízottnak visszaküldi.

A fegyelmi ítéletben megállapítandók az eljárási költségek, valamint az is, hogy ki tartozik, illetőleg ha ugyanabban a fegyelmi ügyben egyszerre több erdőőr vagy erdőszolga volna érdekelve, az illetők mily arányban tartoznak azokat viselni. A bírság és költségek lefizetésére az ítéletben záros határidőt kell kiszabni, illetőleg meg kell állapítani, vajjon azok az elmarasztalt által egyszerre vagy havi részletekben lesznek-e megfizetendők, avagy az elmarasztaltnak fizetéséből (béréből) levonandók. Végül az elmarasztalt által

okozott károk megtérítése iránti felelősség is mindenkor megállapítandó.

A fegyelmi ítélet jegyzőkönyvbe foglalandó, melynek tartalmaznia kell: a panaszt; a vizsgálat során kiderített tényállást; az ennek alapján hozott ítéletet; végül az ítélet indokolását, melyben a figyelembe vett enyhítő, illetőleg súlyosbító körülmények mind felsorolandók.

A fegyelmi bíraskodásra első fokban illetékes személy vagy hatóság a fentebbiek szerint megállapított és jegyzőkönyvbe foglalt ítéletét az elmarasztalttal, annak szolgálatadójával (birtokossal) s egyszersmind a kir. erdőfelügyelőséggel és az elmarasztaltnak közvetlen tisztii előljárójával (a m. kir. járási erdőgondnoksággal) egyidejűleg — még pedig átvételi elismervény mellett — közölni tartozik.

Kivételt képez e szabály alól az az eset, ha a panasz a m. kir. járási erdőgondnokság részéről adatott be, mely esetben a fegyelmi ítélet a m. kir. állami erdőhivatallal s nem a panasztevő m. kir. járási erdőgondnoksággal közlendő.

A fegyelmi bíraskodásra első fokban illetékes személy vagy hatóság által hozott fegyelmi ítélet közlése alkalmával a 39 §. szerint felebbezésre jogosítottak figyelmeztetendők, hogy a fegyelmi ítéletet annak kézbesítésétől számítandó 15 napon belül a közigazgatási erdészeti bizottsághoz felebbezhetik.

Amennyiben az említett határidőn belül felebbezés nem adatik be, az ítélet jogerőssé válik.

Ha a fegyelmi ítéletet a jelen §. harmadik bekezdése szerint maga a közigazgatási erdészeti bizottság mondja ki, annak a fentebb felsoroltakkal való közlése iránt is a közigazgatási erdészeti bizottság intézkedik.

39. §.

(Jogorvoslat; II. foku ítélet.)

Az első foku fegyelmi ítéletek ellen felebbezéssel élhetnek: az elmarasztalt; ennek szolgálatadója (birtokos); a

m. kir. járási erdőgondnokság, illetőleg a m. kir. állami erdőhivatal.

A felebbezés *közvetlenül* a fegyelmi biráskodásra első fokban illetékes személyhez vagy hatósághoz nyújtandó be. A m. kir. járási erdőgondnokság azonban *ettől eltérőleg* a m. kir. állami erdőhivatal útján terjeszti be felebbezését.

A felebbezések az összes vizsgálati iratokkal együtt terjesztetnek fel a közigazgatási erdészeti bizottsághoz, mely a *kir. erdőfelügyelőség véleményének*, illetőleg a birtokos vagy az elmarasztalt által felebbezett fegyelmi ügyekben *egyszer-smind a m. kir. állami erdőhivatal véleményének meghallgatása után* — II. fokban — *végérvényesen határoz.*

40. §.

(A szolgálattól és fizetéstől való felfüggesztés.)

A fegyelmi vizsgálat elrendelésével egyidejűleg, vagy annak folyama alatt is bármikor, ha azt a felmerült körülmények indokolják, az erdőőr vagy erdőszolga a vizsgálatot elrendelő személy vagy hatóság által *szolgálatától és fizetésétől* felfüggeszthető s a felfüggesztés az ítélet meghozataláig terjedő egész időre kimondható.

41. §.

(A jogerőre emelkedett fegyelmi ítéletek végrehajtása.)

Az 1898. évi XIX. t. cz. 14. §-a szerint a birtokosok kötelesek a kötelességeiket nem teljesítő erdőőrök és erdőszolgák ellen a jóváhagyott fegyelmi szabályokat szigoruan alkalmazni.

Ebből kifolyólag tehát a birtokosok kötelesek a jogerőssé vált fegyelmi ítéletet pontosan végrehajtani.

A megítélt pénzbírságok, nemkülönben a 33. §. szerint kirótt rendbírságok fejében befolyt összegek az 1879. évi XXXI. t. cz. (erdőtörvény) 208. §-ában megjelölt célokra fordítandók s ehhez mérten a birtokosok a szóban levő összegeket az elmarasztalttól beszedni és az 1898. évi XIX. t. cz. 14. §-ára való hivatkozással az «Országos

erdei alap» javára a járási főszolgabírónak átszolgáltatni kötelesek.

A vármegyéknél alkalmazott erdőőrök (u. n. járási erdőőrök) ellen hozott jogerős fegyelmi ítéletek végrehajtása iránt a közigazgatási erdészeti bizottság intézkedik.

42. §.

(Büntettek esetében követendő eljárás.)

A fennálló törvények és törvényes szabályok alapján büntettnék, vétségnek vagy kihágásnak tekintendő cselekmények folytán a vizsgálat a büntető eljárás szabályai szerint eszközöltetik.

Ha a 35. §. szerint elrendelt vizsgálatból az tűnnék ki, hogy a fenforgó cselekmény nem csupán fegyelmi eljárás útján megtorolható, hanem a fennálló törvények és törvényes szabályokhoz képest büntetendő cselekményt képez, akkor azon esetben, ha a fenforgó cselekmény már tisztán fegyelmi szempontból is a szolgálatból való elbocsátást teszi szükségessé, a fegyelmi eljárás a büntető eljárásra való tekintet nélkül folytatandó és befejezendő, de a közigazgatási erdészeti bizottság által, melyhez ilyen esetekben a vizsgálati iratok a fegyelmi bíráskodásra első fokban illetékes személy vagy hatóság által, a 38. §. harmadik bekezdése szerint a fegyelmi vétség megállapítása és az ítélet kimondása végett felterjesztendők, az illetékes bíróság vagy hatóság a büntető eljárás megindítása végett a szükséges adatok közlése mellett értesítendő; ha pedig a fenforgó vétségek a szolgálatból való elbocsátást tisztán fegyelmi szempontból nem indokolják, az iratok az illetékes bírósághoz vagy hatósághoz a közigazgatási erdészeti bizottság útján azonnal átteendő, mely esetben a fegyelmi eljárás a bűnügynek jogerős ítélettel való befejezéséig függőben tartandó.

Büntető vizsgálat esetén a közigazgatási erdészeti bizottság az erdőőrt szolgálatától és fizetésétől, a körülményekhez képest, bármikor felfüggesztheti, jogerőre emelkedett vád alá helyezési határozat esetén azonban a felfüggesztés feltétlenül eszközözendő.

43. §.

(Fegyelmi eljárás mellőzésével való elbocsátás.)

Ha az erdőőr vagy erdőszolga

a) gondnokság vagy csőd alá került ;

b) nyereségvágyból eredő büntett vagy vétségben jogerősen bűnösnek találtatott, vagy más vétség miatt hivatalvesztésre ítéltetett ;

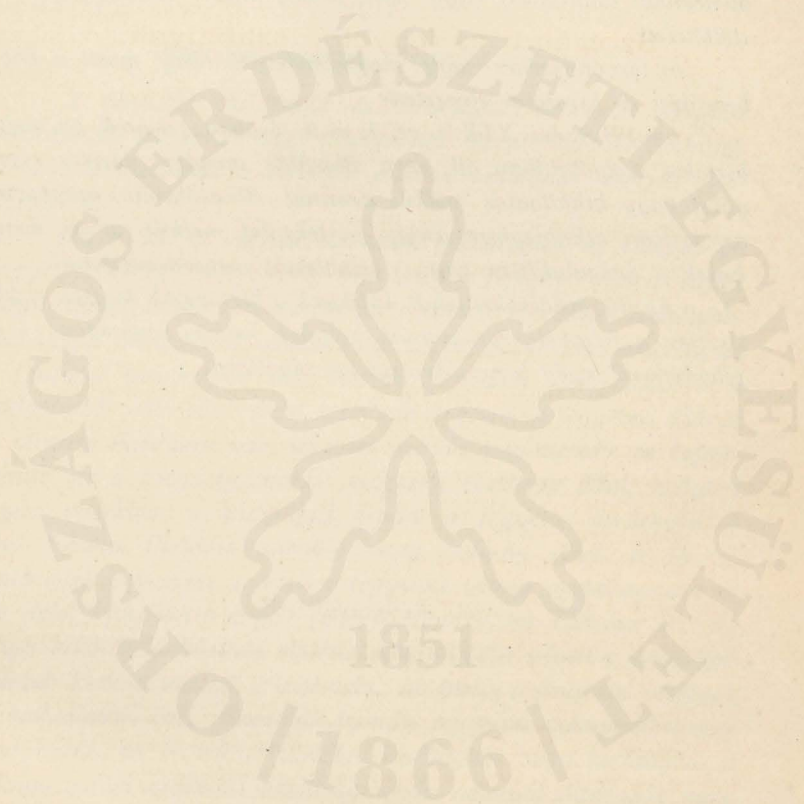
c) törvényszegés vagy megbecstelenítő tény miatt a közbecsülést és bizalmat elvesztette ;

az 1898. évi XIX. t. cz. 1. és 2. §-ában felsorolt bármely birtokos szolgálatában áll, ezen állásából minden előzetes vizsgálat vagy kihallgatás nélkül azonnal elbocsátandó, ezenkívül az erdőőr eskübizonyítványa — tekintet nélkül arra, hogy kinek a szolgálatában van — feltétlenül megsemmisítendő.

Az ily erdőöröket tehát kötelesek a birtokosok és azok erdő-tisztjei a feleskető hatóságnak haladék nélkül bejelenteni s a felesketésről szóló bizonyítványt beszolgáltatni.

1851

1866

TARTALOMJEGYZÉK.

Szolgálati és fegyelmi szabályok.

	Oldal
1. §. Az erdőőrök és az erdőőrzésnél alkalmazott segédszemélyzet szolgálati és fegyelmi szabályainak alkotására és alkalmazására vonatkozó törvényes intézkedések	3

I. RÉSZ.

Szolgálati szabályok.

I. FEJEZET.

Az erdőőrzés szervezete.

2. §. Kerületek, őrzjárások szervezete; illetmények megállapítása és azok kiszolgáltatásának módja	5
3. §. Szolgálatba való belépés; a kerület vagy őrzjárás átvétele; szolgálatba való bevezetés	7
4. §. Szolgálatból való kilépés; a kerület vagy őrzjárás átadása; szolgálatból való felmentés	8
5. §. Szolgálatból való elbocsátás	8

II. FEJEZET.

Az erdőőr és erdőszolga alkalmaztatása.

6. §. Az alkalmaztatás kellékei és a kellékek igazolása	8
7. §. Feltételes alkalmazás és próbaszolgálat mellett való alkalmazás	9
8. §. A szervezett állások betöltése	10

III. FEJEZET.

Az erdőőrök és erdőszolgák általános jogai és kötelességei.

9. §. Eskütétel; esküminta	10
10. §. Eskületételi bizonyítvány	11
11. §. Eskületételi bizonyítvány érvényessége	11
12. §. Eskületétel által nyert jogok	13
13. §. Egyéb jogok	16

14. §. Az eskü által nyert jogokkal járó kötelességek: <i>a)</i> fegyverhasználatnál; <i>b)</i> erdei kihágások, veszélyes cselekmények kinyomozásánál és bejelentésénél, valamint az erdőrendészeti áthágások bejelentésénél	17
15. §. Egyéb kötelességek	19
16. §. Az erdőőr és erdőszolga kötelessége: <i>a)</i> a szolgálati jelvény, <i>b)</i> a szolgálati fegyver, <i>c)</i> a szolgálati napló, <i>d)</i> az erdei rovatos napló, <i>e)</i> a mérő eszközök és írószeresek, <i>f)</i> a jelző balta és <i>g)</i> az egyenruha használata tekintetében... ..	21
17. §. Az erdőőr és erdőszolga viselkedése a birtokossal, az erdőszeti tisztviselőkkel, a hatósági és más hivatalos személyekkel és magánfelekkel szemben	22
18. §. Az erdőőr és erdőszolga viselkedése egymással szemben	33

IV. FEJEZET.

Az erdőőrök és erdőszolgák teendőinek részletes előírása.

19. §. Szolgálati teendők a birtokhatárok, mérnöki és gazdasági jelek, építmények stb. felügyeleténél	34
20. §. Szolgálati teendők: <i>a)</i> száraz fák, <i>b)</i> szélöntések, <i>c)</i> kártékony rovarok, <i>d)</i> honyomás és hótörés, <i>e)</i> árvizkárok, <i>f)</i> gyomok, <i>g)</i> ültetvények, <i>h)</i> magtermések stb. megfigyelésénél	36
21. §. Szolgálati teendők a gazdasági munkálatok vezetésénél: <i>a)</i> határbiztosítás, <i>b)</i> vágáskihasználás, <i>c)</i> fafelvétel, <i>d)</i> vágástakarítás, <i>e)</i> gyérités és tisztítás, <i>f)</i> szárazfa-használat, <i>g)</i> alomgyűjtés, <i>h)</i> kőtermelés és más mellékhaszonvételek, <i>i)</i> vetőmaggyűjtés, <i>j)</i> csemetekerti munkák, <i>k)</i> erdősitések, <i>l)</i> gazdasági jelek felállítása, <i>m)</i> egyéb munkálatok alkalmával	38
22. §. Szolgálati teendők: 1. az erdei kihágások (<i>A</i>) erdei lopások; <i>B</i>) erdei kártételek; <i>C</i>) veszélyes cselekmények és mulasztások), továbbá 2. az erdőtvény kivételes intézkedéseinek megszegése eseteiben	44
23. §. Szolgálati teendők a tilosban talált legelő állatokkal való elbánás tekintetében	49
24. §. Szolgálati teendők erdőégés esetében	50
25. §. Szolgálati teendők a kihágóval együtt felelős személyek kinyomozásánál	51
26. §. Szolgálati teendők az utasok által kényszerűségből elkövetett kihágásoknál	52
27. §. Szolgálati teendők az erdőrendészeti áthágások bejelentése tekintetében	53
28. §. Erdei kihágások és erdőrendészeti áthágások bejelentésének elmulasztása	55

	Oldal
29. §. Szolgálati teendők a vadászati és halászati kihágások és a vadkárók eseteiben	55
30. §. Szolgálati teendők az ország határa mentén fekvő erdőkben, az országos határvonalon és az idegen állam területén fekvő birtokokon	62
31. §. Írásbeli teendők	67

II. RÉSZ.

Fegyelmi szabályok.

32. §. Kisebb szolgálati hibák	68
33. §. Rendbüntetés	68
34. §. Fegyelmi vétségek	69
35. §. A fegyelmi vizsgálat elrendelése és a fegyelmi biráskodásra első és másod fokban illetékes személy vagy hatóság	70
36. §. A fegyelmi vizsgálatnál követendő eljárás	70
37. §. A vizsgálat teljesítése	71
38. §. A fegyelmi büntetések és azok fokai; a fegyelmi ítélet kimondása és közlése	72
39. §. Jogorvoslat; II. fokú ítélet	74
40. §. A szolgálattól és fizetéstől való felfüggesztés	75
41. §. A jogerőre emelkedett fegyelmi ítéletek végrehajtása	75
42. §. Büntettek esetében követendő eljárás	76
43. §. Fegyelmi eljárás mellőzésével való elbocsátás	77

1851

1866

